

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Petr Mrskoš

**Zájmová činnost dětí jako součást výchovy ke zdraví
(Leisure activities for children as part of health education)**

Vypracoval:	Bc. Petr Mrskoš
Vedoucí bakalářské práce:	doc. PhDr. Miroslav Somr, DrSc.
Studijní program:	Vychovatelství Vychovatelství se zaměřením na výchovu ke zdraví
Datum odevzdání :	duben 2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Zájmová činnost dětí jako součást výchovy ke zdraví

Zadání práce: Práce si klade za cíl analyzovat stav zájmové činnosti v regionu spádových obcí Základní školy Hluboká nad Vltavou.
Zobecnit její přínos pro celkovou zdravotní úroveň na uvedené škole a její vliv na budoucí povolání.

Jméno studenta: Bc. Petr Mrskoš

Obor: Vychovatelství

Specializace: Vychovatelství se zaměřením na výchovu ke zdraví

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miroslav Somr, DrSc.

Termín zadání: 22. listopad 2011

Prohlášení:

Prohlašuji, že diplomovou práci jsem vypracoval samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, duben 2013

Petr Mrskoš

Poděkování:

Za cenné rady, náměty, inspiraci, vedení a konzultační pomoc při zpracování mé práce děkuji
vedoucímu této práce váženému
doc. PhDr. Miroslavu Somrovi, DrSc.

Anotace

Zájmová činnost dětí jako součást výchovy ke zdraví

V této práci jsem se zaměřil na charakteristiku zájmové činnosti dětí a na související základní pojmy. Uvedl jsem zde vymezení pojmů výchova, zdraví, zájmová činnost a její význam, výchova ke zdraví.

Abstract

Leisure time activities of children as part of health education

In this work I focused on the characteristics of the recreational activities of children and the related basic concepts. He said I have a definition of education, health, leisure activity and its importance to health education.

OBSAH

ÚVOD	9
1. VOLNÝ ČAS A JEHO HODNOTA PŘI VÝCHOVĚ DĚTÍ A MLÁDEŽE	11
1.1 HISTORICKÝ VÝVOJ VOLNÉHO ČASU	12
1.2 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY VOLNÉHO ČASU	14
1.2.1 VOLNÝ ČAS A ONTOGENETICKÁ PSYCHOLOGIE	15
1.2.2 VOLNÝ ČAS A PEDAGOGICKÁ PSYCHOLOGIE	15
1.2.3 VOLNÝ ČAS A PSYCHOHYGIENA	16
1.3 VOLNÝ ČAS A ŽIVOTNÍ STYL	16
1.3.1 CÍLE, MOTIVACE	18
1.4 ETIKA, SOUČÁST ŽIVOTNÍHO STYLU	19
2. VÝCHOVA MIMO VYUČOVÁNÍ	22
2.1 OBSAH VÝCHOVY MIMO VYUČOVÁNÍ	23
2.2 SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ ASPEKTY VOLNOČASOVÉ VÝCHOVY	25
2.3 VÝCHOVNÉ A ZDRAVOTNÍ FUNKCE VÝCHOVY MIMO VYUČOVÁNÍ	28
3. ZÁJMOVÁ ČINNOST JAKO SOUČÁST VÝCHOVY MIMO VYUČOVÁNÍ	30
3.1 ORGANIZAČNÍ FORMY ZÁJMOVÉ ČINNOSTI	31
3.2 ZÁJMOVÁ VOLNOČASOVÁ ČINNOST V ZŠ HLUBOKÁ NAD VLTAVOU	33
3.2.1 CENTRUM VOLNÉHO ČASU POŠKOLÁK	34
3.3 SPOLUPRÁCE ŠKOLY S DALŠÍMI ZÁJMOVÝMI ORGANIZACEMI	36
4. VÝZKUMNÁ ČÁST, ZVOLENÉ METODY A VÝBĚR RESPONDENTŮ	39
4.1 VÝZKUMNÝ VZOREK	39
4.2 REALIZACE VÝZKUMU, SBĚR DAT	41
4.3 POPIS LOKALITY	41
4.4 VÝSLEDKY VÝZKUMU	44
4.5 DISKUZE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	69
5. ZÁVĚR VÝZKUMU A PŘEDKLÁDANÉ PRÁCE	72
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	74
7. PŘÍLOHY	76

ÚVOD

Cílem diplomové práce je objasnit význam zájmové činnosti dětí jako součást výchovy ke zdraví, rozvoj člověka a rovněž se zde budu zabývat otázkou, zda je efektivní výchova ke zdraví v praxi důležitá. Veškeré podklady, postřehy a komparace (srovnání), bych rád použil za pomoci analýzy, populárně vědecké publikace a informací z internetu.

Všestranný a svobodný rozvoj člověka není založen jenom na obecných podmínkách, veliký vliv mají specifické podmínky, které tvoří nezbytnou součást všeobecné společenské a materiální základny. Univerzální potřeby člověka a jejich univerzální uspokojování předpokládají respektování zájmu každého jedince do té míry, nakolik je svobodný rozvoj jedince respektován a podporován celospolečenským úsilím. Nedílnou součástí tohoto procesu je kategorie volného času. Tato kategorie je široká oblast a je nejenom dobou oddechu, ale dobou tvůrčí činnosti a proto vede k rozvoji osobnosti v různých oblastech: např. racionální, emocionální, fyzické, ale také v oblasti poznávacích, mravních, estetických a pracovních kvalit. Takto uvolněný čas pro kreativní činnost předpokládá určitou redukci nutné pracovní doby a její propojení se sférou uměleckou a vědeckou, které se stávají její nedílnou součástí.

Vytváření ekonomického zajištění formativního rozvoje subjektů v prostředí společenské kooperace umožňuje používat volný čas jako nezbytnou podmínku pro univerzální a svobodný rozvoj člověka. Tento proces ve své časové dimenzi leží mimo sféru materiální výroby. Prezentuje se ve sféře osobní svobody na straně jedné a odpovídající formě kooperace na straně druhé. Člověk v procesu socializace, enkulturace a personalizace se začleňuje do společenských vztahů a výsledkem tohoto procesu je rozvoj lidských sil, humanizace a emancipace demokratického společenského klimatu.

Můžeme říci, že pokud nemá být tolik diskutovaná potřeba všestranného vzdělání a výchovy lidí zůstat pouhým ideálem, musí být tyto všeobecné podmínky propojeny se sférou produktivní realizace ekonomických společenských postupů a přístupů. Z tohoto pohledu je vzdělávání práce a má také všechny její charakteristické rysy, kolektivní charakter a cílevědomý, tvůrčí charakter.

Všeobecný rozhled každého člověka a ekonomický rozvoj celé naší společnosti je spojen s rozvojem nových věd a vědních oborů a to vyvolává i potřebnou modifikaci

existujících směrů vzdělávání. Koncepce vzdělávacího systému vyžaduje potřebnou znalost daného stavu a potřebnou vizi budoucnosti, která je vyjádřena směrem výchovy zaměřené pro budoucnost. Učit se a být je chápáno jako být v současnosti a existovat pro budoucnost, být v budoucnosti použitelný a využitelný. Ovládat přítomnost předpokládá vzdělávat se pro budoucnost. Jaký má tedy volný čas, čas potřebný pro regeneraci a aktivizaci sil člověka význam pro tvůrčí rozvoj sil každého z nás?

Chci se zaměřit na význam volnočasových aktivit při výchově ke zdraví a zdravému životnímu stylu.

1 VOLNÝ ČAS A JEHO HODNOTA PŘI VÝCHOVĚ DĚTÍ A MLÁDEŽE

Volný čas - co si můžeme pod tímto pojmem představit? Existuje mnoho definicí.

Jako základní použijme dvě definice:

- oddělení nutné práce a povinností od činností, které si vybíráme a děláme rádi
- volný čas jako oblast nejsvobodnějšího rozhodnutí.

"Pod pojem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. Z hlediska dětí a mládeže nepatří do volného času vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s provozem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další uložené vzdělávání a další časové ztráty. Součástí volného času nejsou ani činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek, hygiena, zdravotní péče). Ale i z těchto činností si někdy lidé vytvoří svého koníčka, což je zřejmé např. ve vztahu k přípravě (i konzumaci) jídla. " (Pávková, Hájek, Hofbauer, str.15).

Ohlédneme-li se o několik desetiletí zpátky, zjistíme, že rodina trávila více volného času, než je tomu dnes. V dnešní době funkci rodiny v tomto ohledu převzala škola a jiné výchovné instituce. Odpovědnost za trávení volného času svého dítěte ale stále spočívá na jeho rodičích. Proto nepřímé výchovné působení je zpravidla důležitější než přímá výchova. Pokud rodiče s dětmi veškerý volný čas netráví, i přesto své děti ovlivňují. Na děti při trávení volného času působí vztahy v rodině, žebříček rodinných hodnot a postoje rodičů, které svým dětem předávají.

Jaká je příčina nevhodného trávení volného času? Většinou děti a mládež neví jak trávit volný čas, neumějí se v možnostech jeho trávení orientovat. Rodiče, učitelé, odborní poradci by dětem měli pomoci s hledáním nejvhodnějšího způsobu trávení volného času.

Jak děti tráví nejvíce volný čas? Většinou se svými vrstevníky. Jejich rodiče by měli mít povědomí o tom kde, s kým a jak tráví jejich děti volný čas. Členství ve skupinách velmi

ovlivňuje trávení volného času a je zásadní pro tvorbu identity jedince. Může být oporou i ohrožením jeho zdravého osobnostního rozvoje.

1.1 HISTORICKÝ VÝVOJ VOLNÉHO ČASU

S postupným vývojem společnosti se také samozřejmě vyvíjel obsah, význam a pojetí volného času.

„Rodina se rozvíjela po tisíce let, škola jako všem přístupná vzdělávací a výchovná instituce po několik posledních století, demokratický občanský život v předchozích dvou stech letech“ (Hofbauer, 2004, s. 11).

Podle Hofbauera (2004) se historicky volný čas také stal v posledních dvou stech letech součástí a zároveň také iniciátorem změn ve výchově mládeže. Zároveň se také v této době začaly rozvíjet soustavy volnočasových aktivit, činností a institucí. Není to jen, ale i u dospělých a všech pracovníků, kteří svou profesi spojují s využitím volného času.

Podle Němce (2002) se volný čas nejdůležitěji rozvíjel po druhé světové válce a lze tuto dobu rozdělit do 3 etap:

První etapou ohraničuje 50 - 60. léta. Ve společnosti se upřednostňuje práce a jejím protipólem je volný čas. Jeho hlavní funkcí je rekreace, odpočinek. Ve školství je to pobyt venku, vycházky a příprava na vyučování.

Druhá etapa ohraničuje 70 - 80. léta. Tady už začíná člověk očekávat od volného času zábavu, prožitky, uspokojování kulturní a hmotné potřeby, potřeba seberealizace. Vznikají domy pionýrů a s tím spousta zájmových kroužků.

Třetí etapa ohraničuje 90 léta. Celospolečenská situace se mění, nejsou již takové rozdíly mezi prací a volným časem. Lidé již sami chtějí využívat volný čas aktivně, baví je to.

Podle Pávkové (2003) ve 20. století prošel volný čas největším vývojem - hlavně jeho rozsah a dosah měl nebývalý nárůst, vliv a význam na každodenní život jednotlivce, soudobé generace mládeže, ale zároveň i celé společnosti. Tak jak se vyvíjela a proměňovala celá společnost, měnil se i obsah a význam volného času. Současně se s těmito proměnami doby také rozvíjely i přístupy člověka k oblasti volného času.

V historii se setkáme se samotným pojmem volný čas někdy ve 14. století, kdy začíná používat spojení slov "volný" a slov "den" a "čas" jako tehdejší časové jednotky. Je velice obtížné označit, kdy vzniklo označení pojmu volný čas. Já sám se přikláním k definici

sociologie, která dnešní volný čas datuje do období počínaje 19. stoletím. Poukazuje na zkrácení pracovní doby, mechanizace práce, industrializace....

Pokud se budeme dívat na samotnou terminologii, zjistíme, že prošla značným vývojem. Mnohokrát bylo pro stejný jev použito hodně odlišných výrazů. Samotný význam volného času proto musel doznat vzniku a sjednocení nového pojmosloví. Zejména velká potřeba byla u označování pojmů v oblasti dětí a mládeže, která se dostávala do velikého centra pozornosti.

Podíváme - li se v Evropě, používalo se označení "výchova mimotřídní" (angl. extra class, extracurricular). Pod tímto označením byly veškeré aktivity mimo školu a veškerou povinnou výuku. Další označení znamenalo "výchova mimoškolní" (angl. after school aktivity) a označovalo činnost a aktivity mimo školu v jiných zařízeních. Tyto pojmy najdeme v šedesátých letech minulého století. Hlavní změnou byla devadesátá léta minulého století. Sociální a zájmové spektrum všech účastníků se rozšiřuje a samotný volný čas začíná velice nabývat na významu. Toho si samozřejmě začínají všimnout sami pedagogové a dávají podnět vzniku samostatného oboru pedagogika volného času. V současné době je velice aktuální, má velice výchovný potenciál, je stěžejním pojmem, vztahuje se na všechny věkové skupiny a využití jejich volného času v celém životním cyklu.

Jak jsem již uvedl, můžeme označit největší rozmach volného času v 19. století. V tomto století mají počátek největší instituce, předchůdce dnešních organizací. Jde o skauting. Před první světovou válkou je největší volnočasovým hnutím pro děti a mládež skauting. Založil jej v r. 1907 Angličan Sir Robert Baden-Powell (1857 - 1941). Byl důstojníkem anglické armády, zabýval se činností armádních zvěďů. Díky této činnosti se dostává do čela skautingu pro chlapce, kde se společně věnují základům táboření v přírodě, stopování, signalizace v terénu, vaření, první pomoci, tělesné zdatnosti apod.

V Čechách se jako první věnuje skautingu profesor Antonín Benjamin Svojsík (1876 - 1938) po roce 1910. Jde již o hnutí, které má název Junák. Po 1.sv. válce se stává společně se Sokolem další organizací, která výrazně ovlivňuje volný čas, přispívá k samostatné výchově a výchově občanů. Nad hnutím Junák v roce 1919 přebírá záštitu Tomáš Garrigue Masaryk a dochází postupně k jeho rozšiřování na venkov a velkých měst. Po únoru 1948 je organizace zakázána a postupně nahrazena organizací Pionýr. Až zase s revolucí po r. 1989 byly skauti "znovuobjeveni" a historie se zase opakuje.

1.2 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY VOLNÉHO ČASU

Problematikou volného času se zabývá sociologie, pedagogika, hygiena, ekonomie a poslední dobou i psychologie. Těžko se nechá vymezit, kde je přesná hranice mezi teoretickým uvažováním a zkoumáním o tomto problému z pohledu vyjmenovaných vědních oborů.

"Výhodná je zde koncepce, kterou často nacházíme v současných společenských vědách v USA, a to mluvit v případě takových oborů, jako je pedagogika, sociologie, medicína, antropologie, psychologie atd., jako o vědách o člověku, kdy je určujícím a vymezujícím kritériem člověk a jeho život v biologické a společenské dimenzi. Otázky volného času potom do takhle široce pojatých věd o člověku výsostně patří, ba můžeme říci, že jsou zde tématem par excellence, neboť volný čas představuje důležitou oblast seberealizace člověka" (Spousta, str.29).

Každý jedinec prochází ve svém životě složitým vývojem. Tento vývoj také ovlivňuje mnoho činitelů. Osobnost každého jedince má sice vrozené předpoklady, ale velice důležitou roli zde také má prostředí, ve kterém se člověk pohybuje, které ho obklopuje. Tím dáváme důraz na sociální prostředí, sociální skupiny a v neposlední řadě i významné jedince.

Mezi další významné činitele můžeme počítat způsob výchovy, jaké si klademe cíle, vztahy mezi edukátory a edukanty a v neposlední řadě formy a metody vlastní výchovy.

Samozřejmě nesmíme opomenout jeden ze základních faktorů a tím je vlastní aktivita jedince. Jsou to vlastní cíle, snahy, které si sám klade a jeho volní vlastnosti. To vše se vzájemně prolíná, doplňuje a navzájem podmiňuje.

"Při studiu volného času považujeme za důležité se podívat na jeho pojetí nejméně ve třech psychologických oborech, a to v ontogenetické psychologii, pedagogické psychologii a v psychohygieně. Ontogenetická psychologie zkoumá předmět svého zájmu z vývojového hlediska a zabývá se psychickými změnami jedince od početí až do smrti, tedy v celé jeho psychické ontogenezi. Pedagogické psychologie zase sleduje psychologické otázky záměrného výchovného a vzdělávacího působení na osobnost člověka a psychohygiena se věnuje formulaci psychologických pravidel a zásad zdravého života. Problematika volného času má své místo i v dalších psychologických oborech, např. v psychoterapii, v sociální psychologii, v psychologii práce atd. " (Spousta, str.30).

1.2.1 VOLNÝ ČAS A ONTOGENETICKÁ PSYCHOLOGIE

Samotný volný čas je důležitý při vývoji jedince. V předškolním období je jeho čas plně organizován rodinou či předškolními zařízeními. První známkou pro organizaci volného času začíná na prvním stupni ZŠ. Žák má volného času relativně dost, ale jeho organizovanost není z jeho pohledu koordinována. Jde o velice náročnou činnost a žáci jsou dosti často dezorientováni a jejich využívání a trávení volného času se "ubírá" jiným neproduktivním až škodlivým směrem. Proto je zde důležitý dohled dospělých nad jeho využitím. Na druhou stranu takový dohled může být někdy i na škodu, kdy dospělí se snaží o maximální využití volného času - jazyky, hudební a umělecké školy, řada jiných zájmových či sportovních kroužků a aktivit, kde už nezbývá prostor pro vlastní volno či oddych. To pak většinou vede k většímu zatížení jak psychického, tak fyzického.

Podle Spousty (1997) se zásadně mění pohled na využití času u dětí v období pubescence, zhruba asi od 10 let jejich věku. Dochází u nich k novému sebeuvědomování, chtějí být samostatní, začínají hledat vlastní identitu. Děti už chtějí sami rozhodovat o vlastním využití svého volného času bez "manipulace" dospělými. Právě proto je důležitá kontrola ze strany dospělých nad nabízenými aktivitami.

Kritické období přichází v období adolescence, dochází k sebevýchově, vlastní odpovědnosti za sebe, ke konci období i k plné právní způsobilosti. Přechází pozvolna celé využití volného času k individuálnosti tak, jak se vyvíjí jeho osobnost, jeho postavení ve společnosti.

1.2.2 VOLNÝ ČAS A PEDAGOGICKÁ PSYCHOLOGIE

Hlavními úkoly pedagogů je rozvoj osobnosti studentů. Pedagogická psychologie studuje psychologické otázky vzdělávání a výchovy ve školách či jiných výchovných zařízeních. Bývá zde často označován jako "mimoškolní výchova" nebo jako "výchova ve volném čase". Jak jsem již uvedl dříve, hlavním úkolem je formování a rozvoj osobnosti člověka. Nejinak tomu je i v pedagogické psychologii.

Z psychologického pohledu je důležitý obsah, rozsah a samotná struktura volného času. Je ovlivněn mnoha faktory - schopnostmi jedince, jeho věkem, zázemím..... Výběr vhodných aktivit a využití volného času by měl jedince motivovat, být pro něho určitým stimulem, neměl by být nudným, jedinec má aktivně a zcela bez donucení provádět všechny zvolené aktivity. Měly by jej i po psychické stránce posouvat dál v samotných činnostech, ale i v osobním životě.

1.2.3 VOLNÝ ČAS A PSYCHOHYGIENA

V životě jedince se střídá v určitých cyklech práce, odpočinek, povinnosti, zábava... Tímto střídáním či rozvrhem a problematikou volného času se zabývá psychohygienu. Hlavním úkolem volného času je relaxace, regenerace. Psychohygienu (duševní hygienu) má za úkol udržení duševního zdraví a duševní rovnováhy. Všechny činnosti, které k tomuto úkolu vedou, se právě mají realizovat ve volném čase a to vše má za cíl rozvíjet celou osobnost. To vše musí být řádně plánováno, konstruktivně řešeno a zcela využíváno. Naproti tomu jsme často svědky nezdravého využití volného času - kouření, drogy, alkohol, hazardní hry....

V dnešní uspěchané moderní době se často setkáváme s nedostatkem času a časovým stresem, kdy chceme využít volný čas a nemáme kdy. Druhý pohled a také častý je, že času je dostatek, ale jedinec nejeví žádnou touhu či potřebu jej aktivně využít. Tyto všechny faktory rozhodují o jeho tělesném a psychickém zdraví.

Další důležitou funkcí psychohygieny ve volném čase je formování budoucnosti osobnosti jedince. Vychází to z vlastních potřeb, hodnot či zájmů člověka. To se odvíjí jak ve vlastním reálném životě, tak v denním snění o svém budoucnu.

Psychohygienu má také za úkol vedle rozvoje osobnosti také rozvoj zdravé osobnosti. Samotné zdraví bere velice vážně a nevytyčuje ho jenom jako negativní pojem - poruchu, nemoc, ale hlavním cílem je pozitivní pohled na zdraví. Zdraví chápe jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Proto upřednostňuje zdravý životní styl, dostatek rekreačních a pohybových aktivit. Jejich význam je hlavně fyziologický, sociální a psychický. Hlavním pravidlem je, že trávení volného času má být příjemné.

1.3 VOLNÝ ČAS A ŽIVOTNÍ STYL

Již v první kapitole jsem se zabýval definicí volného času. Ve volném čase člověk volí a dělá činnosti, které mu přinášejí odpočinek, radost, zábavu, potěšení. V každém případě rozvíjejí a obnovují jeho duševní a tělesné schopnosti.

V tomto čase je člověk sám sebou. Všechny tyto činnosti dělá dobrovolně a svobodně. Dělá je rád, ze svého zájmu a přesvědčení. Nemusí být k těmto činnostem pobízen, ale nachází a objevuje v nich radost, uspokojení a sebenaplnění. Často zcela mění celý svůj životní styl. Dochází k seberozvoji, (co chci dokázat, dělat, znát, změnit....) s oblastmi školních znalostí člověk nemůže celý život vystačit, neboť společnost se vyvíjí milovými

kroky. Proto je sebevzdělávání nezbytné a je určitým způsobem sebevýchovy. Životní styl a využití volného času patří mezi několik hlavních znaků sociálního statusu skupiny či jedince.

Důraz na hledání efektivní životní cesty pak zahrnuje cílevědomé zaměření na vztah člověka ke všem formám činností a sociálního styku, které realizuje a které s jeho životem těsně souvisí. Dále pak na hledání takového životního programu, jež by člověku umožnil co nejlépe rozvinout svůj fyzický a psychický potenciál. V této souvislosti jde jednak o otázky životního stylu, ale i smyslu individuálního života. V současnosti proniká do našeho životního stylu řada negativních vlivů. Jedním z „narušitelů“ je i dobře známý workoholismus nebo syndrom vyhoření. Další příčinou narušení rytmu může být i neschopnost dobře si zorganizovat vlastní život a dodržovat správnou životosprávu.

Pokud se podíváme na mimoškolní trávení volného času, zjistíme, že v životě mládeže dochází ke změnám a spolu se změnami dochází i k jinému využívání volného času. Jsme svědky velké komerce v oblastech sportu a kultury, obrovské revoluce v informacích a informační technologii. Společně s tímto rozvojem je spojeno využívání internetu, hlavně jeho sociální sítě. Pozorujeme, jak důležitou a dominantní úlohu má televize. Mezi dalšími nejčastějšími aktivitami je poslech reprodukovávané hudby, návštěvy restaurací, užívání nikotinových výrobků, drog a nicnedělání. Pokud u dětí budeme chtít kvalitní a různorodou náplň volného času, je pravdou, že nemusíme vždy vše vyřešit, ale určitě zmenšíme pravděpodobnost, že bude brát drogy, opije se, bude někoho šikanovat, něco samovolně zničí a jiné sociálně patologické jevy.

Trávení volného času v životě mládeže je velice důležitou rolí. Dospívající již nemají tolik organizovaný svůj čas než děti mladšího školního věku. Proto je nesmírně důležité jak a jakým způsobem svůj volný čas tráví a plnohodnotně jej využívají. Již zmíněné patologické jevy jsou často příčinami vzrůstající kriminality. V dnešní době je to mnohokrát důsledek zaměstnanosti obou rodičů a volný čas dětí bez dohledu.

Vrátím se ještě k médiím, dnes nejvíce diskutovaném problému. Setkáváme se s nimi ve škole, v rodině i ve volném čase. Právě v rodinách, kde vše začíná, je často televize hlavní náplní volného času. Chybí jakékoliv pohybové aktivity, natož jejich pravidelnost! Filmy a v nich násilí je iniciuje vyzkoušet je v praxi a důsledkem jsou již zmiňované patologické jevy, hlavně šikana. Média by neměla mít pouze negativní vliv, ale jejich prostřednictvím by si děti měly rozvíjet své zájmy a čerpat řadu informací, radost.

Je zřejmé, že zaznamenáváme nárůst negativních společenských jevů a musíme děti před nimi chránit. K tomu slouží tzv. primární prevence. Jejím hlavním úkolem je zabezpečit a vytvořit optimální podmínky pro vývoj jedince. Kdo všechno se účastní primární prevence?

Patří sem hlavně rodiče, pedagogové, psychologové, speciální pedagogové, výchovní poradci a všichni, kteří se dětem věnují ve volném čase. Přesto se největší podíl očekává od rodiny. V takovém případě má rodina naprosto dominantní postavení. Ti všichni se podílí na informovanosti mládeže o negativních jevech, mají zájem na vhodném využití volného času a snaží se je vést ke zdravému životnímu stylu.

V první řadě by měl zdravý životní styl směřovat k aktivnímu zdraví, jinak řečeno k rovnováze mezi duševním a fyzickým zdravím. Zdravý člověk se cítí dobře jak po stránce fyzické i psychické. Zvládá emoce, je odolnější proti stresu, stresovým situacím, má se rád, má více pozitivní energie.

Dnes již výchova ke zdraví ve školách vedle ostatních předmětů má své místo a je nedílnou součástí Rámcových vzdělávacích programů. Přesto jsem se při psaní své diplomové práce setkal s tím, že ne vždy pedagogové přistupují k této oblasti výuky zodpovědně a jako by zcela nechápali její obrovský význam. **Výchova ke zdraví je nedílnou součástí výchovy člověka a součástí jeho gramotnosti.** Měla by být jednou z priorit základního vzdělávání. Tak jako je přirozenou fyzickou aktivitou člověka pohyb. Proto by adekvátní pohybové aktivity měly vyplňovat každodenní činnost člověka.

Aby člověk mohl uspokojovat své životní potřeby a cíle, potřebuje splňovat při nejmenším základní předpoklady: **být zdravý, být vzdělaný a být duševně zdravý!**

1.3.1 CÍLE A MOTIVACE

Slábně schopnost namáhat se pro dosažení cíle. Meritorní kategorií v každé činnosti je stanovení cíle. Co chci dosáhnout, čím chci být, co chci dokázat, kam se posunout... Pro stanovení cíle je třeba vycházet ze zcela konkrétních znalostí, budoucnosti, co chceme apod. To vše by mělo být dle známého vzorce SMART. Čím více je cíl konkrétnější, tím více bude měřitelný a bude nám ukazovat náš další rozvoj osobnosti. To vše by ale nebylo možné bez pozitivní motivace. Motivace je tím stimulem, který pro dosažení určitého cíle ovlivňuje či usměrňuje chování jedince. Je to také důvod, proč některé určité věci děláme. Krásným příkladem je Maslowova pyramida potřeb. Motiv je jeden, jeho základem je potřeba. Potřeba je věc racionální.

Pocit je nedílnou součástí našeho rozhodování. Při rozhodování používáme rozum nebo emoce (srdce). Činnost člověka je intuitivní nebo promyšlený proces. Intuice - improvizace, nedá se řídit, nedá se zopakovat, nedá se předat. Je třeba intuici přetvořit do

promyšleného procesu a mechanicky jej používat. Pokud mám jistotu, energie za tím jde. Řeč je produkt myšlení. Špatná zkušenost je často vzorec našeho rozhodování.

1.4 ETIKA, SOUČÁST ŽIVOTNÍHO STYLU

Současné pojetí školy a školství můžeme charakterizovat jako technologie získávání vědomostí za účelem konkurenceschopnosti. Z mého pohledu zde vidím potřebu zavést předmět etická výchova. Naprosto zde chybí vychovávání v oblasti etiky. Minimum času se věnuje základům - a to slušnému chování. To se odráží v činnosti jedince jak ve škole, tak v zájmových činnostech, ve volném čase.

V dnešní době se ve všech oblastech, které jsou součástí našeho života hovoří o potřebnosti etiky. Všechny vědní obory, které mají velký vliv na chod společnosti např. sociologie, právo, správní vědu, politologie.... Jak se dívat na etiku? Můžeme ji chápat jako normu - co je správné a co špatné, nebo jako zvyk, charakter, obyčej. Etika v zásadě popisuje, co by lidé měli dělat většinou podle zákonů, norem, svých povinností nebo závazků. Co je norma? Je to podobnost, kterou je možné pozorovat chování lidí. Etické normy nejsou stálé, mění se dle potřeb společnosti. Starší nevyhovující normy jsou vždy nahrazeny novými. Ty se pak vyznačují větší flexibilitou a dokáží zcela vystihnout již zmíněné lidské potřeby a zájmy. Dodržování norem, pravidel a etických zásad souvisí s kulturou, hodnotami společnosti, vzdělaností jedinců. Význam etiky nemůžeme jednoznačně definovat. Neexistuje univerzální pohled na etiku.

Etika je teorií morálky. Snaží se objasnit všechna hlediska, příčiny, pohnutky a principy vedoucí k jednání. Etika obsahuje rozměry hodnot, člověk o nich uvažuje a snaží se je dodržovat.

Hlavní názory v etice:

- řídím se svými pocity - "radí mi", co je správné nebo špatné
- etika má základy, zdůvodňuje morálku
- být etický znamená dělat to, co požaduje zákon a právo
- celá etika jsou normy chování, naše společnost je akceptuje.

"Morálka znamená celkovou představu správného jednání ve společnosti. Od základních pravidel zdvořilosti se liší tím, že se týká věcí závažných a podstatných, na druhé straně od práva se liší tím, že se nedá soudně vymáhat a na její porušení nejsou sankce

(tresty). Můžeme říci, že základní morální požadavek zní: Jednej podle svého svědomí. Tento příkaz či požadavek znamená jednat podle nejlepšího vědomí a svědomí. Velkým problémem ale je, že všichni lidé nepokládají za dobré a zlé totéž. Co je vlastně svým obsahem dobré? Morálně dobré a špatné je shoda nebo neshoda jednání s vlastním svědomím.

V běžné řeči i ve filosofii se morálkou obvykle rozumí principy a zásady správného jednání, jimiž se člověk řídí z vnitřního přesvědčení, ne ze strachu či donucení. Normativní význam slova morálka zdůrazňuje, že se jedná o zásady všem rozumným bytostem společné, kdežto kulturní odlišnosti jsou druhořadé. Naproti tomu kulturní i mravní relativismus zdůrazňuje tyto rozdíly a normativní morálku spíše zpochybňuje.

Podstatnou složkou každé morálky je zásada „nikomu neškodit“, případně i poškození druhých předcházet, často vyjádřená řadou jednoduchých zákazů. Klasickou formou obecné morální zásady je tak zvané Zlaté pravidlo: „**Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim.**“ „**Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi.**“

Z latinského „mos“ je odvozeno české „**morálka**“, což je totéž jako „mrav“.

Morálka – označuje souhrn obecně závazných pravidel jednání platných v určitém společenství lidí a vyjadřují to, co je pokládáno za obecně závazné. Vztahuje se k určitému řádu. Pod pojem morálka spadá souhrn něčeho, co je spojeno s obecným nárokem na platnost. Morálka je základem společnosti. Je tmelem společnosti. Právo je minimum morálky. Podmínkou morálky je SVOBODA ROZHODOVÁNÍ!!" (Mrskoš, str.19).

Vedle etiky a morálky je podle mě v chování jedince nejdůležitější **POKORA!!** Jak ji definovat? Jako ochotu shýbnout se před svým vlastním egem. Charakterizuje ji skromné chování, nesobecký jedinec, který dokáže respektovat druhé jedince. Je základním kamenem ze sedmi ctností vedle štědrosti, cudnosti, střídmosti, přejícnosti, mírumilovnosti a činorodosti. Z mého pohledu jde o vlastnosti, které jsou dnes mnohým jedincům ZCELA CIZÍ.

"Sedm ctností je koncept, vycházející z poemy Aurelia Clemense Prudentia Psychomachia. V tomto díle z 5. století byl popsán boj ctností a hříchů. Podle tohoto ve středověku populárního díla se také staly tyto ctnosti protipólem sedmi hlavních hříchů" (Mrskoš, str.20).

Určitým vnitřním předpisem, který ovlivňuje jednání a chování lidí je etický kodex. Patří mezi důležité regulátory etického chování. "Představuje souhrn základních etických pravidel, norem a respektování, kterých zabezpečuje orientační minimum etiky v chování subjektů. Etický kodex vzniká jako určitá výslednice hledání optimálního etického chování subjektu, který má na jedné straně sloužit jako prevence proti různým druhům korupce,

skandálům, poškozování zájmů apod. a na druhé straně jako morální standard, který by měl zabezpečit minimum etiky v chování či už osoby, profese, odvětví apod." (Janotová, str.18).

Budeme li se chtít podívat na nejstarší etický kodex, jde o stále platné "**Desatero přikázání**". Myslím si, že tento pro někoho již zcela zastaralý kodex je stále poplatný dnešní moderní a uspěchané době. Je obdivuhodné, že i přesto je schopný pro mnohé být určitým vodítkem nebo určovat již zmíněné normy či pravidla společenského chování. Ano, některá přikázání se nám mohou připadat zastaralá, ale kdyby se mnozí z nás těmito přikázáními řídili a byť jen zčásti je používali, nemohla by v naší společnosti být na takovém vzestupu kriminalita a všechny negativní patologické jevy.

2 VÝCHOVA MIMO VYUČOVÁNÍ

Jak nejlépe definovat výchovu mimo vyučování? Jde o výchovu, která probíhá mimo povinné vyučování, není ovlivňována bezprostředním vlivem rodiny, uskutečňuje převážně ve volném čase a je zajištěná institucionálně. Výchova mimo vyučování plní mnoho funkcí, mezi hlavní patří vzdělávací, výchovnou, zdravotní a sociální.

Člověk jako osobnost se utváří v průběhu vývoje působením různých činitelů. Některé předpoklady si jedinec přináší na svět už při svém narození. Jsou to vrozené předpoklady a vlohy, které jsou většinou zděděné po předcích, nebo dispozice, které jedinec získává v průběhu prenatálního vývoje. Právě v době početí začínají na jedince působit nejvíce vlivy prostředí, které jeho osobnost formují. Jedním z největších vlivů, který má vliv na vývoj jedince je sociální prostředí. Záměrné a cílevědomé působení na jedince, v největší míře nejčastěji na dítě, nazýváme výchovou. Předpokládá se, že bude docházet k formování vlastností a rysů osobnosti, které budou z hlediska společnosti chápány jako kladné a žádoucí. Myslím si, že největší a zásadní roli při výchově mládeže hraje rodina. Jde tady o primární sociální skupinu, kde se uplatňují a používají velice bohaté a intimní citovými vztahy. Na toto jedinečné působení rodiny samozřejmě dále musí navazovat a doplňovat další výchovná zařízení a to nejdříve předškolní, následně škola, o které můžeme říci, že je nejvýznamnější činitel ve výchově.

Uvědomme si, že většinou se děti snaží řídit podle chování, které vidí u svých rodičů. Čím je chování a kultura rodičů a celé rodiny, jejího okolí lepší a stabilnější, pak je samozřejmě menší potřeba děti vychovávat. Jejich výchova ve velké míře závisí na podmínkách, ve kterých děti žijí, na způsobech a zkušenostech, jak se s nimi při výchově zachází a také na příkladech, které jim blízké okolí poskytuje. Rodiče by stále měli mít na paměti, aby svůj život žili tak, aby svým chováním byli pro své děti příkladem a ovlivňovali je pouze pozitivním a ne negativním směrem.

Na výchově dětí a mládeže, která probíhá v době mimo vyučování, se také s rodinou spolupodílí instituce, které jsou přímo určené pro výchovu mimo vyučování a s nimi další subjekty. Instituce a výchovná zařízení se snaží také vedle samotné výchovy aktivně zapojovat rodiče či jiné dospělé do všech činností, které dítě provozuje ve svém volném čase. Samozřejmostí by měla být vysoká profesionalita edukátorů.

Jaké jsou hlavní funkce výchovy mimo vyučování? Můžeme označit 3 jako hlavní a mnoho dalších. Zmíním zde krátce hlavní, podrobněji je popíši později.

- **výchovná** - jedna z hlavních funkcí, mladí lidé si podle zkušeností a praktických činností utvářejí svoje názory na svět a na život
- **zdravotní** - má vliv na denní režim, duševní a tělesné činnosti, životospráva a výživa, radost z vykonávaných činností
- **sociální** - většinou vliv na děti v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání či jiné činnosti, utváření sociálních vztahů, snaha o vyrovnání různých materiálních podmínek v rodinách

2.1 OBSAH VÝCHOVY MIMO VYUČOVÁNÍ

Do obsahu výchovy mimo vyučování patří výchovně-vzdělávací činnosti rekreační, sebeobslužné, příprava na vyučování, veřejně prospěšné, odpočinkové a zájmové.

Rekreační, odpočinkové, zájmové a veřejně prospěšné činnosti jsou společně nezbytnou součástí náplně volného času a zároveň pro ně platí princip dobrovolnosti. Již zmiňované činnosti sebeobslužné a příprava na vyučování mají charakter povinností.

- **Rekreační činnosti** by měly být z velké části využívány k odstranění únavy z vyučování a celkovému odreagování. Zároveň ale obsahují náročnější adekvátní pohybové aktivity. Většinou jde o sportovní a turistické zaměření nebo práce manuálního charakteru. Důležitým činitelem je, aby tyto aktivity probíhaly venku v závislosti na povětrnostních podmínkách. Všechny rekreační činnosti jsou důležité, neboť mají velký vliv na tělesný a duševní vývoj dětí a mládeže.
- **Sebeobslužná činnost** se z velké části věnuje vedení dětí k tomu, aby děti byly samostatné v péči o svoji osobu a svůj osobní majetek. Nejpodstatnější je hygienická péče a vypěstování základních hygienických návyků, vkusného a účelového oblékání. Dále jde o uvědomění si základů v péči o čistotu prostředí a pořádek. Nezbytným základem je sociální oblast - jednání s lidmi. Pokud chceme být ve výchově v těchto činnostech úspěšní, musíme dbát na důslednosti, vytrvalosti a velké trpělivosti, pravidelnosti a pravidelném denním režimu.
- **Přípravou na vyučování** - zde zařazujeme takový okruh činností, které většinou souvisejí s plněním školních povinností. Jde o písemné či slohové úkoly,

prohlubování, zdokonalování a rozšiřování poznatků nabytých ve vyučování a také jejich praktické využití. Všechny popsané činnosti by měly být realizovány zajímavou formou. Velice dobrý způsob je použít didaktické hry. Veškerá příprava na vyučování je úzce propojena se zájmovými činnostmi. Zde děti všechny poznatky a vědomosti prohlubují a ověřují v praxi.

- **Veřejně prospěšné činnosti** - jde o dnes skoro zapomenutou vlastnost - vést děti k jakékoli dobrovolné práci ve prospěch někoho druhého, ať se jedná o jednotlivce nebo sociální skupinu. Typickým příkladem je pomoc starším, slabým a nemocným osobám, osvětová a kulturní činnost, tvorba a ochrana životního prostředí. Veškeré aktivity v tomto sektoru mají obrovský vliv na formování důležitých kladných charakterových vlastností osobnosti a rozvíjení v této žádoucí oblasti sociálních vztahů.
- **Odpočinkové činnosti** jsou z velké části určené k odstranění únavy a jsou psychicky a fyzicky nenáročné. Většinou je zařazujeme do denního režimu po obědě, ale můžeme dle potřeby kdykoliv v průběhu dne. Jejich charakter je různý, záleží na situaci - může mít podobu procházky nebo klid na lůžku. Vhodně doplňující je četba (u dětí dnes málo vídaná), různé zájmové sběratelské aktivity, hudební koníčky.... Vedle těchto aktivit mají dnes již své uplatnění specifické relaxační techniky. Společně ve spojení s autogenním tréninkem přinášejí efektivní a rychlé odstranění únavy. Jejich význam je také psychoterapeutický.
- **Zájmové činnosti** - můžeme říci, že jsou nedílnou a zároveň nejdůležitější součástí rozsáhlého obsahu výchovy mimo vyučování. Kultivace, rozvíjení a uspokojování zájmů, rozvoj specifických schopností a uspokojování potřeb člověka patří mezi významné výchovné úkoly, které se z velké části podílejí na utváření osobnosti, životního stylu a hodnotové orientaci člověka. Ze základních oblastí můžeme jmenovat zájmové činnosti: přírodovědní činnosti, pracovní-technické činnosti, společenské vědy, sport, estetickovýchovné..... Jde o nekonečné možnosti a využití.

2.2 SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ ASPEKTY VOLNOČASOVÉ VÝCHOVY

Z pohledu sociálního má volnočasová výchova dětí veliký význam pro rodiče, neboť je zbavují z velké části starostí v době, kdy svůj čas tráví v zaměstnání nebo mají jiné povinnosti. Většina výchovně - vzdělávacích zařízení nebo organizací má velké možnosti a v mimoškolní době může velice dobře vyrovnat rozdíly mezi nestejnými podmínkami v rodinách, ať již jde o materiální nebo psychologické rozdíly. Většinou jde o děti z rodin, kde je menší materiální zázemí, nebo v prostředí rodiny jsou konfliktní vztahy. Svoji činností se snaží podílet na vytvoření bohatých a žádoucích sociálních vztahů. Každé výchovné zařízení plní jinou sociální funkci, jiným způsobem a v různé míře. Velký význam a tím i sociální funkci mají zařízení, které většinou "přebírají" funkci rodinné výchovy - jsou to dětské domovy, školní družiny, domovy mládeže, výchovné ústavy...

Je zřejmé, že ve většině výchovných programů je častěji kladen důraz na prevenci negativních patologických jevů. Negativními jevy, které nejvíce ohrožují děti školního věku, jsou zejména: agresivní projevy - násilí, šikanování, záškoláctví, delikventní chování - zejména v projevech vandalismu, krádeží, extremismu, rasismu, xenofobie. Další velkou kapitolou jsou závislosti látkového charakteru, zejména alkoholu a cigaret, vzrůstající drogová závislost. Fenomémem dnešní společnosti také jsou závislosti na televizi, internetu a počítačových hrách.

Těmto jevům by měla většinou předcházet prevence:

- primární - základní prevence pro širokou škálu populace, týká se hlavně těch, kteří nejsou ještě kriminálně rizikováni a narušeni
- sekundární - tato prevence je zaměřena na již rizikovější skupiny a jedince, u kterých je již pravděpodobné, že budou "nosiči" závadové činnosti. Také se věnuje všem, kde je vyšší pravděpodobnost, že budou jejími oběťmi (děti z rodin či prostředí se zvýšenou kriminalitou, minoritní skupiny..)
- terciální - zde se již jedná o léčení či zbavení recidivy u všech, kteří jsou už ve velké míře zasaženi negativními jevy. Meritorní je sociální prostředí, podmínky a příčiny recidivy a závadových jednání. Při řešení problémů mládeže či dětí by měl postup obsahovat všechny zmíněné stupně prevence.

Z hlediska sociálně-psychologického a sociologického se většinou sleduje, jak volnočasová činnost přispívá k utváření a rozvíjení mezilidských vztahů, jestli je kultivuje či ne. Z tohoto důvodu je volnočasová činnost tolik diskutovaná oblast výchovy.

Způsob využívání volného času mládeže je z velké části ovlivněn sociálním prostředím, výrazný je vliv samotné rodiny. Rodiče jsou pro své děti velkým vzorem, jak pozitivní tak negativní. Pokud rodina zcela neplní řádně svou výchovnou funkci, tak většinou je v ní nezájem o sledování jak dítě tráví svůj volný čas. Tento nezájem můžou kompenzovat do určité míry různé subjekty - školy, výchovná zařízení a ústavy, neboť zde je většinou záruka kvalifikovaných pedagogických pracovníků. Často jsme svědky, kdy se děti stávají členy různých nežádoucích skupin ve věku svých vrstevníků a tím je ve většině případech jejich vývoj osobnosti ohrožen. Tento negativní vliv skupin by měla z velké části eliminovat dostatečná nabídka zařízení a institucí pro volný čas. Aby plnila svůj účel, musí být rozmanitá a dostupná pro děti i ze sociálně slabých rodin a pro jedince, kteří mají průměrné nebo podprůměrné schopnosti.

Zdravotní aspekty volnočasové výchovy sledují zdraví jedince, kladou důraz na jeho tělesný a duševní vývoj. Důležitým faktorem je režim dne, hygiena prostředí, hygiena duševního života a sociální vztahy. Pokud jedinec správně využívá svůj volný čas, projevuje se pak vše pozitivně na jeho zdravotním stavu.

Dnes je již samozřejmostí, že výchova ke zdraví patří ve školách k základům ve vzdělávání. Má své místo stabilní místo vedle matematiky, výuky jazyků, dějepisu, atd. Ale setkáváme se v praxi s tím, že ne všichni edukátoři jsou v tomto směru přesvědčeni o důležitosti a nezbytnosti vychovávat jedince ke zdravému životnímu stylu. Je nezbytné, aby se výchova ke zdraví stala nedílnou součástí výchovy osobnosti jedince a součástí jeho gramotnosti.

Aby člověk mohl uspokojovat své životní potřeby a cíle, potřebuje splňovat při nejmenším dva základní předpoklady: **být zdravý a být vzdělaný!**

Zdraví je to nejcennější, co člověk má, ať se díváme z pohledu fyzického, duševního i sociálního zdraví. Pokud je člověk zdravý, má první předpoklad k úspěchu, ke štěstí. Samotné zdraví není samozřejmé a proto jeho stav je proměnlivý, je závislý na podmínkách a čase, ve kterém žijeme. Svým uvědomělým přístupem můžeme vést děti k vlastní zodpovědnosti za svoje zdraví. Nejenom výchova samotná, ale také hlavně osobní příklad, vzdělávání dětí ve zdravých podmínkách má obrovský vliv na jejich zdravý životní styl a zdravý život současný a ten, který budou žít v dospělosti. Pokud jsou ve většině případech

zajištěny zdravé podmínky a prostředí, je předpoklad, že se děti budou chtít vzdělávat a rozvíjet se.

Potřeba člověka se vzdělávat má neustále vzrůstající tendenci. Technický rozvoj, pracovní technologie, komunikace, životní tempo lidí, cestování. Lidé tráví svůj volný čas rozmanitě, změnil se způsob života. Všechno s sebou samozřejmě nese jistě nové možnosti, ale zároveň i nová rizika. Proto čelit těmto rizikům vyžaduje také jiný přístup ve vzdělávání. Výchova ke zdraví se stává neodmyslitelnou součástí školního kurikula a můžeme očekávat, že svou kvalitativní úroveň mnohdy přesáhne možnosti výchovy v rodině.

Jsou zdravotní rizika, kterým se nemůžeme vždy vyhnout - jde o vrozené genetické dispozice, nepříznivé sociální podmínky apod.). Přesto můžeme některá rizika vedoucí k onemocnění omezit, snížit, potlačit nebo naopak některá rizika zvýšit svým způsobem života. Jak těmto rizikům předcházet? Být za své zdraví zodpovědný, výchovou ke zdravému životnímu stylu a předcházet rizikovému chování. Takový postoj si člověk vytváří v průběhu svého života, uvědomuje si rozdíl mezi nemocí a zdravím a dokáže je posuzovat a vyhodnocovat. Čím dříve je člověk schopen tyto souvislosti pochopit, tím je jeho šance na plně prožitý život ve zdraví vyšší!

Česká republika vstoupila v roce 2004 do Evropské unie. V této souvislosti byl v rámci zlepšování zdraví a jeho stavu obyvatelstva zpracován dlouhodobý program - "ZDRAVÍ 21". Tento program představuje cílevědomý model, v kterém je podrobně rozpracována podpora zdraví občanů České republiky celé populace. Dalším důležitým cílem v tomto programu je, aby byl člověk v 21.století vychováván. Z tohoto důvodu je na Základních školách do součásti vzdělávání a výuky zařazována výchova ke zdraví. Proto se stává Výchova ke zdraví nedílnou součástí magisterských učitelských předmětů. V programu "Zdraví 21" se předpokládá větší podíl a aktivní zapojení pedagogických fakult v celé České republice.

Z podnětů těchto aktivit vznikají nové Rámcové vzdělávací programy. V nich je zdraví člověka prezentováno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Mezi aspekty, které ovlivňují a utvářejí zdraví, musíme počítat styl života, kvalitu životního prostředí, zdravotně preventivní chování, bezpečí člověka, kvalitu mezilidských vztahů atd. Bez zdraví si nelze představit plnohodnotný spokojený a aktivní život ať už myslíme v rodině, zaměstnání apod.

2.3 VÝCHOVNÉ A ZDRAVOTNÍ FUNKCE VÝCHOVY MIMO VYUČOVÁNÍ

Ve volném čase mimo vyučování má oblast výchovy své specifické funkce. Různé organizace, instituce či zařízení pro volnočasovou výchovu plní tyto funkce pokaždé jinou měrou, způsobem a hlavně dle svého poslání. Význam se také postupně s vývojem měnil.

V začátcích mezi prvními, kdo pečoval o děti mimo vyučování, byly různé spolky, útulky, sdružení. Jejich hlavním cílem byla preventivní a sociální funkce, pohlídání dětí. Součástí bylo poskytnout jim přijatelné zázemí a hlavní náplní zaměstnat děti tak, aby se nemohly věnovat společensky nežádoucím činnostem. Výchovná funkce začala velice nabývat na svém významu.

Na výchově dětí, mládeže ale i dospělých se podílejí stále více a všestranněji společenské organizace. Toto jejich výchovné působení se uskutečňuje jak v rovině obecné, tak v rovině specifické. Každá organizace se spolupodílí na rozvoji osobnosti z hlediska jednotlivých složek výchovy. Tyto složky vedou společenské organizace k tomu, aby ve svých podmínkách a svými přiměřenými prostředky zabezpečily všestranný rozvoj svých členů, a to ve společensky žádoucí orientaci a s přihlédnutím ke všem kvalitám rozvíjené osobnosti.

Výchova dětí a mládeže v době mimo vyučování je významnou oblastí výchovného působení. Vede jedince k využití volného času racionálně, formuje jeho zájmy, uspokojování významných lidských potřeb. Snaží se o rozvíjení jeho specifických schopností a upevňuje důležité morální vlastnosti. Obsah i způsob využívání volného času má značný význam z hlediska duševní hygieny a samozřejmě se odráží i ve studijních znalostech, pracovní výkonnosti, psychické pohodě člověka. Pokud jsou celoživotní zájmy kvalitní a trvalé, pak většinou ovlivňují a utužují kladně partnerské vztahy a výchovu dětí v rodině.

Dalším důležitým úkolem výchovy mimo vyučování je rozvíjení potřeby celoživotního vzdělávání, zejména v souvislosti se zájmovou orientací člověka. Tato oblast výchovy tedy plní funkci výchovnou, vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní.

Jak jsem již zmiňoval, výchova ve volném čase musí podporovat zdravý, duševní a sociální vývoj jedince. Má významný podíl při utváření zdravého životního stylu a dbá několik základních zásad:

- denní režim - rozhodný faktor, musí odpovídat biorytmům daného jedince, jeho individuálním zvláštěnostem. Jde prakticky o střídání různých činností - tělesná

a duševní činnost, práce a odpočinek, individuální nebo organizované aktivity v různých skupinách a zařízeních.

- základní hygienické návyky - jde o to vypěstovat a upevnit tyto návyky a dostat je do podvědomí již v předškolním věku a v průběhu dospívání je zdokonalovat. Většinou návyky nejsou mnohdy vytvořené a zcela upevněné. Jedná se hlavně o návyky osobní hygieny, pečování o osobní věci (obuv, oděv, kultura stravování apod.). Současně s těmito návyky má nemalý význam hygiena prostředí v jakém samotný výchovný proces probíhá.
- příležitosti k aktivnímu pohybu - pokud počasí a podmínky dovolují, nejlépe venku na zdravém vzduchu. Veškeré pohybové aktivity musejí být adekvátní. Pro některé jedince, kteří nejsou k pohybu vedeni, je zařazení adekvátních pohybových aktivit do životního stylu problém. Proto musíme při výběru aktivit vždy zohlednit individuální rozdíly způsobené jak vnitřní, tak i vnější faktory. Důležitým zdravotním cílem výchovy je, aby se pohybové aktivity staly pravidlem a nedílnou součástí v běžném životě.
- dnes spolu s aktivním pohybem je největší problém ve zdravém stravování. Netýká se jen dospívajících, ale celé populace. Jsou utvářeny podpůrné programy a osvěta na podporu zdravého stravování a zdravého životního stylu. Základy musíme hledat v rodině a značnou měrou musí přispívat školská zařízení všech typů. Úprava, složení potravy, její množství, hygienické požadavky, to vše je přísně sledováno danými normami. Zde by měla mít výchova na paměti dbát odstraňování již vytvořených zlovyků. Základem je prostředí, ve kterém stravování probíhá, v klidu a bez spěchu. Ve většině škol můžeme také najít na chodbách různé nápojové automaty s nevhodnými nápoji a automaty či dokonce malé stánky s cukrovinkami, sušenkami a celým sortimentem nezdravých „pochutin“. Z pohledu výchovy ke zdraví a zdravému životnímu stylu jsou tyto „nabídky“ odsouzeníhodné a do škol NEPATŘÍ.

Zdravotní funkce musí dohlížet na dodržování základní hygieny, správné životosprávy, dostatek aktivního pohybu dětí. Důležitým hlediskem je dodržování zásad bezpečnosti při vykonávání všech činností.

3 ZÁJMOVÁ ČINNOST JAKO SOUČÁST VÝCHOVY MIMO VYUČOVÁNÍ

„Zájmové činnosti chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmu a schopností. Mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci“ (Pávková, 1999, s. 96).

„Základem nabízených volnočasových aktivit jsou činnosti založené na zájmu“ (Hájek, 2011, s.165).

Všechny činnosti jsou vždy vyvolány na základě nějakého podnětu, motivu. Motivace vždy vede k určité aktivitě. Můžou to být základní potřeby jedince, vrozené dispozice, hodnoty, osobní plány, pudy apod. S tím, jak je jedinec zaměřený či orientovaný, souvisí jeho zájem. Můžeme tedy zájem charakterizovat jako permanentní úsilí jedince zabývat se činností nebo předmětem, která ho zajímá. V zájmové činnosti se prohlubují a rozšiřují určité schopnosti, poznatky a dovednosti. Dochází k rozvoji osobnosti, zájmů a zvyšování odborných vědomostí a dovedností. Se zaměřením jedince, osobnosti také souvisí zájmy. Samotné zájmy většinou mají úzce spojenou těsnou vazbu na schopnosti a vlohy. Dochází k tomu, že je „nutí“ samotné činnosti vykonávat.

Zájmovou činnost lze posuzovat z hlediska pedagogického i psychologického. Pedagogika se zabývá formováním a usměrňováním ve výchově. Snaží se věnovat podmínkám při vzniku nových zájmů a dále se snaží eliminovat všechny nevhodné, škodlivé a nežádoucí zájmy. Z psychologického pohledu je v zájmové činnosti důležitá psychologie dospívání – oblast pubescence. Jde o formování osobnosti jedince, kde je sám jedinec vystaven velkým vlivům, např:

- nedostatek podnětů ze strany rodičů
- mnohdy nízká motivace vyučování (obsah učiva, práce edukátora, interakce edukant x edukátor)
- jedinec vospěje fyzicky dřív než psychicky a sociálně
- emoční labilita, změny nálad, negativismus
- nestálost – střídání pasivity s přehnanou aktivitou
- vhodný výběr kamarádů z řad spolužáků a ostatní části mládeže (různé party, pozitivní či negativní skupiny).

Zde vidím několik zásadních aspektů. Vystává snaha pubescentů vymanit se ze závislosti na rodičích, navazují nové vztahy se svými vrstevníky obojího pohlaví a je zde velká snaha osamostatnit se a být nezávislí. Velice snadno dochází k již zmíněným skupinám (různé party), kde většinou dochází k patologickým jevům - krádeže kriminalita, drogy... Pubescenti dospívají jak fyzicky, tak mentálně. Mají snahu najít svojí identitu a hledají si svoje místo nespolečnosti – kdo jsou a kam patří.

Samotné zájmy lze rozdělit podle úrovně činnosti (aktivní, receptivní), koncentrace (jednostranné, mnohostranné), společenské hodnoty (žádoucí, nežádoucí), časového rozsahu (krátkodobé, dočasné, přechodné), podle obsahu (společenskovědní, pracovní-technické, přírodovědné, esteticko-výchovné, tělovýchovné, sportovní a turistické).

3.1 ORGANIZAČNÍ FORMY ZÁJMOVÉ ČINNOSTI

„Zájmová činnost je obsahem nabídky školských zařízení zájmového vzdělávání i dalších subjektů, které naplňují volný čas dětí. Bývá buď pravidelná (činnost zájmových útvarů), nebo příležitostná (exkurze, besedy, vycházky, expedice, soutěže, olympiády aj.). Zařízení vytvářejí podmínky pro skupinovou činnost v zájmových útvarech (kroužcích, souborech, klubech, oddílech), nebo pro individuální uspokojování zájmů, např. při větší nabídce spontánních aktivit ve střediscích pro volný čas dětí a mládeže. Některé činnosti lze realizovat i tzv. hromadnou formou (masové festivaly, slavnosti, sportovní akce)“ (Hájek, 2011, s.170).

Samotná forma organizace zájmové činnosti vyplývá z charakteru a poslání jednotlivých subjektů kde se samy realizují. Dělí se podle různých hledisek. Nejčastější dělení je dle stupně organizovanosti – jedná se o spontánní činnosti. Jsou to zařízení poskytující jen prostředí a podmínky (internetové kavárny, herny, volně přístupná sportoviště a přístupná sportoviště v areálech škol a školských zařízení). Další velká škála jsou organizované činnosti, kde děti jsou pod přímým vedením edukátora. Pokud hovoříme o zájmové činnosti řízené, tak může probíhat buď individuálně nebo v záměrně tomu ustanovených zájmových skupinách nebo útvarech. Zároveň mívá i statut výuky (hudební nástroj, talentovaní jedinci – nezávislé konzultace v různých školních klubech).

Zájmový útvar můžeme definovat jako určitou sociální skupinu, která vznikla na základě stejných zájmů. Chce, aby členové uvnitř skupiny dosahovali větší úrovně svých

znalostí a rozvíjeli je za dozoru odborného vedení. Setkávají se zde jedinci se stejnými zájmy. Nemusí vždy docházet ke zvyšování úrovně zájmu, ale „jen“ k uspokojování zájmu.

(Hájek, 2011) pro pravidelnou zájmovou činnost uvádí tyto útvary:

- kroužek – jde o menší zájmový útvar, kde vlastní činnost směřuje většinou na vnitřní obohacení členů a zpravidla se zaměřuje na vnitřní život útvaru. Je to malá skupina, kde je předmětem činnosti odborné zdokonalení či rekreace členů kroužku. Možné vytvoření formálních či neformálních vztahů osobních vztahů.
- soubor – zájmový útvar, kdy činnost směřuje většinou k veřejnému vystupování a produkci výsledků činnosti (taneční, pěvecký, divadelní apod.). Stává se, že v souboru je větší počet členů a svým rozsahem přesahuje malou skupinu. Členství v souboru bývá různé – osobní přátelství, odborný zájem, seberealizace.
- klub – setkáváme se dvěma významy. První je užší, neformální společenství lidí se společnými zájmy (filmový klub, fanklub). Druhý označuje místo, kde se lidé scházejí (klubovna).
- oddíl – tělovýchovný, sportovní, turistický, skautský útvar. Větší organizační celek, většinou sportovně zaměřený.
- kurz – útvar s vymezenou délkou trvání, jeho činnost směřuje k osvojení určitého množství vědomostí či dovedností (kurz PC, vaření...). Většinou jde o aktivitu vzdělávacího charakteru, bývá směřována pro vzdělávání dospělých.

Většinou mají zájmové činnosti charakter vzdělávací a často dochází ke srovnání se školským vzděláváním, které je povinné. Oproti tomu je zájmová činnost (vzdělávání) dobrovolná a dává zde jedinci svobodu rozhodování. Zájmové vzdělávání je závislé na úrovni zájmů. Ve srovnání se školou je zde velký prostor pro individuální přístup, možná účast v některých cyklických programech vícekrát. Hovoříme o relativním, časově neohrazeném zájmovém vzdělávání.

Zájmové vzdělávání má svojí „výhodu“ – probíhá v jiných prostorách než školní vzdělávání a zároveň tyto prostory jsou pro jednotlivé vzdělávání vhodně uzpůsobeny. Takové prostory mnohdy dokážou samy motivovat, navíc když si je děti samy vybaví a zkrášlí. Pro některé činnosti je vhodnější zvolit jiné prostředí i mimo zařízení. (Pávková, 1999) tyto činnosti označuje jako možnost realizace v motivujícím prostředí.

Hlavním cílem zájmové činnosti (vzdělávání) je zprostředkovat všem účastníkům znalosti a dovednosti, většinou jinak než ve škole.

3.2 ZÁJMOVÁ VOLNOČASOVÁ ČINNOST V ZŠ HLUBOKÁ NAD VLTAVOU

Základní škola Hluboká nad Vltavou je úplnou základní školou s 10 třídami prvního stupně a 7 třídami druhého stupně. V současné době ji navštěvuje přes 405 žáků. Škola má své odloučené pracoviště v Kostelci. Zde se v jedné třídě učí žáci od 1. do 4. ročníku.

Ve škole je také školní družina, která má 4 oddělení, školní kuchyně a jídelna. Část prostor v pavilonu školní družiny jsou od roku 2003 vyčleněny pro volnočasovou mimoškolní činnost dětí.

Ve škole se vyučuje dle vzdělávacího programu ŠVP – Škola pro život a to od roku 2007/2008. Do školního obvodu ZŠ Hluboká nad Vltavou patří děti z přilehlých obcí: Bavorovice, Munice, Chlumeč, Dobřejovice, Poněšice, Purkarec, Líšnice, Vondrov, Kostelec, Křesín, Stará Obora, Hroznějovice, Jeznice, samota Bašta.

Ve škole se vyučuje anglický a německý jazyk. Od školního roku 2007 - 2008 se vyučuje angličtina od 1. třídy a němčina od 6. třídy jako povinný předmět. Od 6. třídy si žáci mohou vybrat z několika volitelných předmětů - např. konverzace v jazycích, základy administrativy, atletika, zdravotní výchova, cvičení z českého jazyka a matematiky, informatika. Je zajímavé, že ve škole se klade důraz na mimotřídní aktivity nad rámec výchovně vzdělávacího standardu. Snahou školy je výuku obohatit akcemi rozvíjející fantazii, tvořivost a vším, co zvyšuje zájem dětí o výukové předměty. Jsou to různé besedy, kurzy, celoškolské soutěže, návštěvy divadel, kin, muzea, planetária. Všechny akce přispívají samotné výchově dětí.

Pro jednotlivé ročníky jsou každoročně připravovány tyto aktivity:

- 3. třídy - týdenní lyžařský kurz - denně 4 hodiny, sjezdovka u obce Dubičné blízko Českých Budějovic, dle sněhových podmínek (leden, únor)
- 4. třídy - týdenní škola v přírodě, turistika v různých částech naší vlasti (květen)
- 3. a 4. třídy - plavecký výcvik
- 5. třídy - ozdravný týdenní pobyt v Itálii týdenní škola v přírodě
- 6. třídy - cykloturistický kurz, pětidenní pobyt na Šumavě (září)
- 7. třídy - lyžařský základní výcvik, Hochficht
- 8. - 9. třídy - lyžařský a snowboardový výcvikový kurz, Nízké Tatry (březen)
- 9. třídy - vodácký třídní kurz - rafty, Vltava (červen)
- 6. - 9. třídy - týdenní jazykový kurz v Anglii (květen)

Mimo tyto akce je dále velký výběr výchovných, výukových, společenských, sportovních a kulturních akcí, soutěže, školní olympiáda. Všechny přispívají k zvyšování úrovně výchovně vzdělávacího programu ve škole.

3.2.1 CENTRUM VOLNÉHO ČASU POŠKOLÁK

Toto centrum navazuje na předchozí Centrum volného času dětí a mládeže, které ukončilo svou činnost 31. května 2011. Jeho zázemí je v ZŠ Hluboká nad Vltavou. Zde má k dispozici místnost na taneční kroužky, další pro obory výtvarného oboru, učebnu pro vzdělávací obory, tělocvičnu, počítačovou učebnu a keramickou dílnu. Do tohoto projektu je zapojena většina pedagogů ze Základní školy Hluboká nad Vltavou. Základní myšlenkou je možnost kreativně vyplnit volný čas nejen dětí, ale i dospělých. Účastníky jsou zde děti z mateřských škol až po dospělé jedince.

Kroužky pro mateřské školy:

- výtvarný
- keramika
- sportovní hry
- dramatický
- moderní tance
- anglický jazyk
- balet

Kroužky pro základní školu:

- keramika
- florbal
- moderní tance
- módní show
- atletika
- anglický jazyk
- aerobic
- počítače
- výtvarný kroužek
- kreativ klub
- basketbal
- cvičení pro zdravá záda
- sportovní hry
- balet
- rybářský kroužek
- turistický kroužek
- dramatický kroužek
- školní rozhlas
- školní noviny
- individuální léčebná tělesná výchova
- scénický tanec
- volejbal

3.3 SPOLUPRÁCE ŠKOLY S DALŠÍMI ZÁJMOVÝMI ORGANIZACEMI

Základní škola má velice dobrou spolupráci se všemi místními organizacemi v Hluboké nad Vltavou za velké podpory ředitele školy Mgr. Jaroslava Schmieda a starosty Města Hluboká nad Vltavou senátora p. Ing. Tomáše Jirsy.

- **Golf** – klub pořádá pro děti ZŠ dovednostní soutěže, věnují se jim vlastní trenéři 2hodiny týdně, škola má pro první stupeň indorové vybavení – golfové hole upravené pro hru v tělocvičně. Golf je relaxační hra – jde o přirozený pohyb v přírodním prostředí. Je opakem dnešního sedavého životního stylu. Nezatěžuje nijak výrazně pohybový aparát člověka a nenamáhá netrénovaný organismus.
- **Baseball, softball** – pedagog ZŠ Lenka Dvořáková je lektorkou klubu. Škola poskytuje svoje zázemí – učebna, tělocvična a klub v sezoně zase svůj areál. V zimě jde o využití času v tělocvičně ke zdokonalení základů baseballových činností. Samotné hřiště se nachází ve **Sportovně – relaxačním areálu**, který se skládá z několika sportovišť:
 - 3 hřiště pro plážový volejbal
 - víceúčelové hřiště (basket, volejbal, nohejbal)
 - 2 baseballová hřiště
 - 4 hřiště na petanque
 - 2 stoly na stolní tenis
 - 2 badmintonová hřiště
 - rybolov
 - dětský areál (hrad, skluzavky, lezecké stěny)
 - nabízené služby restaurace s terasou

V samotném areálu je možné dále využít občerstvení v restauraci s terasou s ubytováním, ohniště, koupání, půjčovnu sportovního vybavení – kolečkové brusle, hole nordic walking, kolečkové lyže, pálky na stolní tenis, badminton sety, piknikové deky, nadhazovací stroj. Nad vším pečlivě dohlíží vedoucí areálu Bc. David Šťastný. Je tomuto areálu plně oddaný, věnuje mu všechn svůj čas a všechny akce jsou vždy perfektně připravené. Pro většinu lidí z Katedry Výchova ke zdraví je každoročně velkým zážitkem na začátku léta Týden žen, kterého se většina účastní, ať již jako lektoři či jen jako aktivní účastníci či vykonavatelé praxe.

- **Tělovýchovná jednota** – jedna z největších sportovních organizací ve městě. Zastřešuje několik důležitých oddílů, které pravidelně v ZŠ pořádají náborů dětí:
 - Aerobic
 - Fotbal, futsal
 - Gymnastika
 - Hokej
 - Stolní tenis
 - Tenis, squash
 - Oddíl turistiky, outdoor
 - Volejbal

- **Sbor dobrovolných hasičů** – činnost dětí ve sboru a spolupráce se školou má dlouholetou tradici. Děti zde získávají jak fyzickou zdatnost, tak vědomosti z oblasti hasičů. Jsou zde děti od 6 do 18 let, kdy mnozí zůstávají a stávají se platnými členy při výjezdu k požárům či jiným živelným katastrofám.
- **Sportovní kluby ČB** – z Českých Budějovic pravidelně do školy přijíždějí zástupci klubů zaměřených na sebeobranu. Pořádají zde náborů a děti se často přihlašují a dojíždějí do Českých Budějovic. Jde většinou o karate, taekwondo, judo, aikido, kickbox, box.
- **ZUŠ** - škola pronajímá prostory společně s kulturním střediskem Panorama Hluboká nad Vltavou pro Základní uměleckou školu Trhové Sviny pod vedením p.Petra Piší - hra na klavír, klávesové nástroje, kytaru, housle, zobcovou flétnu, dechové nástroje, pěvecká hlasová výchova, sólový zpěv, sborový zpěv, komorní hra a hudební nauka. Žáci mohou navštěvovat i taneční a výtvarný obor.
- **Hlubocké princezny** - mažoretky jsou součástí občanského sdružení s názvem Volnočasové aktivity Hopihop o.s., které bylo založeno 2. 8. 2011. Mažoretky vznikly 1.května 2003. Od září 2003 jsou součástí TJ Sokol Hluboká nad Vltavou a využívají místní sokolovnu. Tak tomu bylo až do roku 2011, kdy bylo založeno samostatné občanské sdružení. Na Hluboké je v současné době 6 skupin mažoretek. V roce 2010 se výběr ze všech skupin zúčastnil castingu československé show Talentmánie v pražském Hudebním divadle Karlín. Ve škole jsou velice oblíbené a děti tuto aktivitu velice vítají.

Z těchto aktivit je patrné, že o děti je obrovský zájem ze všech zájmových organizací a jak sám říká ředitel školy „máme ve škole rvačku o děti“.

Mezi další povedený projekt patří **Zdravá pětka**. Jde o celorepublikový vzdělávací program pro mateřské a základní školy. Celý projekt je zaměřen na zdravý životní styl a oblast zdravého stravování. Pedagogové děti během dvouhodinového bloku seznamují prostřednictvím interaktivní formy se zásadami zdravého stravování. Hlavním cílem je motivace dětí k automatickému přijetí zásad zdravé výživy a jejich realizace do životního stylu. V Základní škole je u dětí tento projekt velice oblíbený.

Sportovní vyžití a spolupráce školy se zájmovými organizacemi je v Hluboké nad Vltavou obrovské. Vedle již zmíněných spolupracujících organizací jsou další akce navazující na různé další spolky a kluby. Je to místní aquapark, přilehlý bowling, již zmiňovaný sportovně relaxační areál a v něm velice oblíbené lanové centrum – adrenalin park. Okolo něj vede cyklostezka z Českých Budějovic, která je velice oblíbená a maximálně využívaná nejen cyklisty, ale i dnes oblíbené kolečkové brusle a lyže. Vedle Hluboké na rybníku Bezdrev je aktivní klub jachtingu, kde jako nejstarší jachetní oddíl v Jižních Čechách má co nabídnout. Mezi kategorií relaxace patří několik areálů:

- Relaxační centrum Parkhotel
- Relaxační centrum Podhrad
- Wellness centrum Štekl
- Sporthotel Barborka
- RRC – Relaxační a regenerační centrum

Z těchto nabídek a spolupráce je vidět, že jak škola, tak Město podporuje volnočasovou a zájmovou činnost nejen u dětí, ale všech svých obyvatel a návštěvníků města Hluboká nad Vltavou a zároveň přispívá k rozvoji aktivního života, zdravého životního stylu.

4 VÝZKUMNÁ ČÁST, ZVOLENÉ METODY A VÝBĚR RESPONDENTŮ

4.1 VÝZKUMNÝ VZOREK

Pro teoretickou část jsme jako nástroj pro získání potřebných informací zvolili dotazníkovou metodu. Dotazník tvořily jednak uzavřené, ale i otevřené otázky přičemž jsme respektovali při jeho tvorbě strukturu dotazníků od všeobecných informací ke konkrétním položkám, které mají potřebnou obsahovou výpověď.

Okruh zájmové činnosti zahrnuje 17 otevřených otázek a vystihuje rozsah zájmové činnosti, tedy její obsah i časový rozsah této aktivity. Zároveň jsme ve dvou závěrečných položkách specifikovali dosah současné aktivity k budoucímu zaměření po absolvování základního vzdělání a podporu rodičů pro mimoškolní činnost jejich dětí.

Administraci dotazníku jsme realizovali prostřednictvím pedagogů zvolené školy a tím jsme docílili optimální návratnosti. Vyhodnocení budeme provádět v logickém sledu otázek a specifikovat jednotlivé údaje ve vzájemném logickém propojení. Jsme si vědomi, že požadovaná kvalita odpovědí musí odpovídat otázkám. Vyvarovali jsme se nebezpečí sugestivity otázek a jejich stylistika je adekvátní věkovému složení respondentů. Jsme si plně vědomi, že formulace konkrétního cíle a úloha dotazníku vzhledem k zvolenému problému je základní podmínkou nejen jeho účelného koncipování, ale i finálního výsledku dotazníkového šetření.

Základní soubor pro naše dotazníkové šetření byl vytvořen žáky na Základní škole Hluboká nad Vltavou. Ve výše zmiňované škole se šetření zúčastnili děvčata a chlapci prvního i druhého stupně. Celkově se šetření zúčastnilo 205 respondentů, z toho 107 chlapců a 98 dívek.

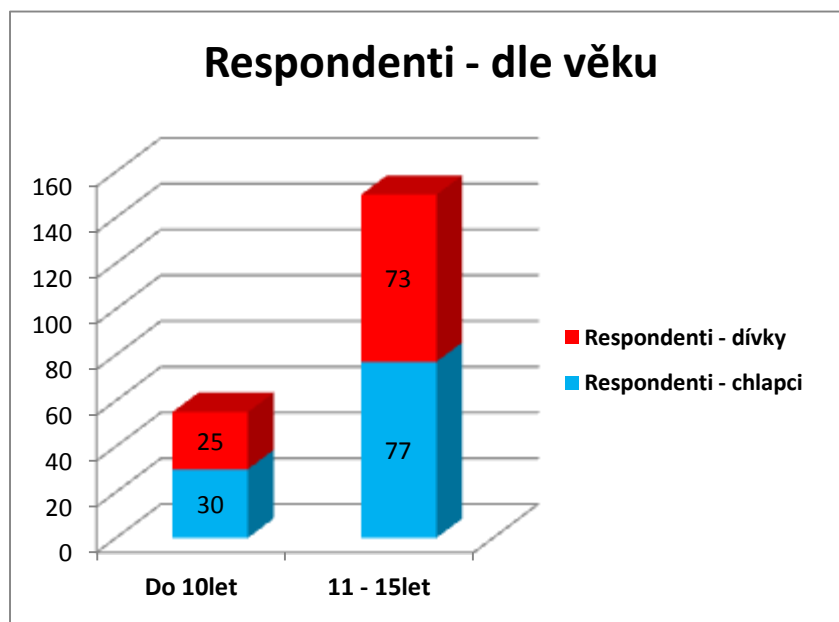
graf č. 1

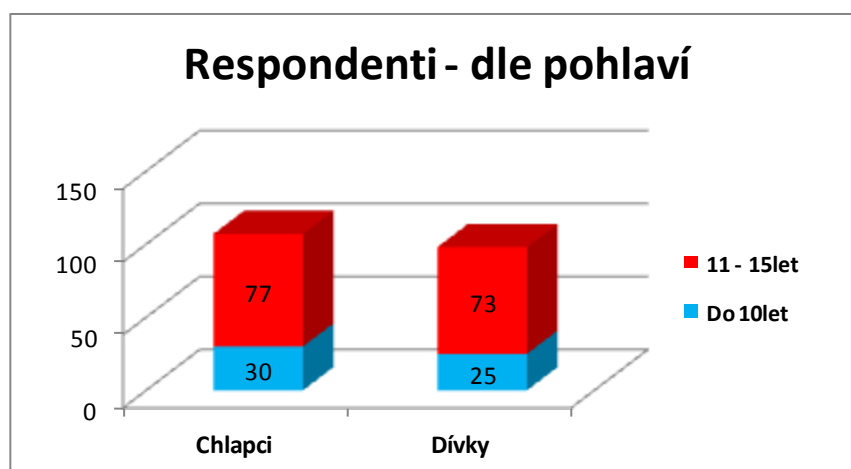
Výzkumný vzorek byl vybrán náhodným výběrem. Základní škola Hluboká nad Vltavou disponuje 10 třídami 1.stupně a 7 třídami 2. stupně. Učitelství sbor čítá 27 pedagogů, z toho 4 pedagogové působí pouze v družině. Školu navštěvuje 405 žáků.

Respondenti byli rozdělení do dvou věkových kategorií a dále podle pohlaví. Tím jsme si připravili podklady pro přesnější zaměření zájmové činnosti a genderové rozčlenění (respondenti dle pohlaví) je základem našeho předpokladu o rozdílnosti oblastí zájmů u chlapců a dívek ve věku do 10 let a od 11 do 15 roku. Domníváme se, že v prvním případě zaměření ovlivňují více rodiče, ve druhém případě to jsou spolužáci a vlastní zájmy dětí školního věku.

graf č. 2

graf č. 3

Současně má škola odloučené pracoviště v nedalekém Kostelci, kde se v jedné třídě učí žáci od 1. do 4. ročníku. Ve škole jsou 4 oddělení školní družiny, školní jídelna a kuchyně.

Jako hlavní prioritu má škola kvalitní výuku, vybavení učeben a vytvoření příjemného prostředí jak pro pedagogy, tak i pro žáky. Preferují zde základní vzdělání společně s důrazem na výuku cizích jazyků a informatiky s praktickou výukou v moderní speciální počítačové učebně.

Základní škola vytvořila kvalitní podmínky pro volný čas a klade tímto velký důraz na mimotřídní aktivity. Zároveň se snaží o zajímavou výuku, do které zapojují mnoho akcí, které rozvíjí fantazii, tvořivost a zvyšují zájem o některé vyučovací předměty. Jsou to různé besedy, kurzy, celoškolské soutěže a olympiády, návštěvy kina a divadel, muzeí, planetária. To vše má veliký vliv na výchovu žáků a utváření celé osobnosti v moderního a vnímavého člověka.

4.2 REALIZACE VÝZKUMU, SBĚR DAT

Samotná realizace výzkumu a sběr dat proběhl na Základní škole v Hluboké nad Vltavou. Dotazník, který byl určen respondentům, jsem samostatně vytvořil pro tento výzkum. Namnožené dotazníky jsem 18. ledna 2013 po předchozí domluvě s vedením školy zastoupené Mgr. Jaroslavem Schmiedem předal pedagogům. Administrace dotazníků proběhla prostřednictvím třídních učitelů, kteří byli podrobně proškoleni a poučeni o významu tohoto šetření a správném vyplňování dotazníků. Zároveň byli informováni, že dotazníky jsou anonymní a požádáni, aby tuto informaci sdělili všem respondentům. Následující týden byly na uvedené základní škole vyplněné dotazníky vyzvednuty. Bylo rozdáno 250 dotazníků. Návrat byl 205 dotazníků = 82%.

Dotazníkové šetření bylo realizováno proto, abychom zjistili skutečnou zájmovou činnost dětí v Základní škole Hluboká nad Vltavou a to v rozmezí do 10 let a 11 – 15 let.

4.3 POPIS LOKALITY

Město Hluboká nad Vltavou se nachází v Jihočeském kraji, na okraji českobudějovické kotliny, asi 10 km severně od Českých Budějovic 49°03' severní šířky, 14°26' východní délky. Město leží na obou březích řeky Vltavy. Historie města je spjata s královským hradem Hluboká, který byl založen společně s blízkými Českými Budějovicemi a to v polovině 13. století králem Přemyslem Otakarem II. Osada, která vznikla v podhradí Hluboké, s původním názvem Podhrad, byla povýšena na městečko v r. 1496 Vilémem

z Pernštejna. Hluboká nad Vltavou se stala městem císařským rozhodnutím z r. 1907 a to spojením osad Podhrad, Hamr, Podskalí a Zámostí.

Město Hluboká nad Vltavou má celkem **4.807** občanů (k 4.4.2013). V současné době má výměru 9112 ha a skládá z **10 katastrálních území**, a to : Bavorovice, Hluboká nad Vltavou, Hroznějovice, Jaroslavice u Kostelce, Jeznice, Kostelec, Líšnice u Kostelce, Munice, Poněšice, Purkarec.

Do města se lze dostat vlakem, jsou zde dvě vlakové stanice směr Praha a směr Plzeň. Je zde pravidelná linka MHD, autobusové linky ČSAD. V roce 2011 se otevřel nový úsek splavnění Vltavy České Budějovice – Hluboká nad Vltavou. Dalším přístupem na Hlubokou je velice využívaná cyklostezka z Českých Budějovic přes Hlubokou do Purkarce.

Kultury a co navštívit je zde velké množství. Všemu vévodí zámek spolu s Alšovo jihočeskou galerií. Další objektem je zoologická zahrada společně s muzeem Ohrada se zaměřením na lesnictví a rybářství. V centru města je kulturní centrum Panorama, kde je kino a zázemí pro výuku hry na hudební nástroje. Ve městě jsou tři divadelní soubory – soubor KŘÍŽÁCI. Divadlo Pikl a kulturní společnost Alta. Pokud se podíváme do přilehlých obcí, musíme zmínit ještě muzeum historických vozidel v Pořežanech a jihočeské voroplavby v Purkarci.

Než začnu popisovat sport a sportoviště, musím se zmínit o relaxaci a regeneraci, neboť i to je součástí kultury a navazuje na sport. Všemu vévodí Relaxační a regenerační centrum spojené se svým klinickým centrem. Další možnosti relaxace nabízí relaxační centra v hotelu Štekl, Podhrad, Parkhotel a Sporthotel Barborka.

Nejvíce avizovaným zájmem a faktorem jsou na Hluboké sportoviště a zájem o sport.

Tak jak je zřejmé z dotazníkového šetření, je nejvíce využíváno fotbalové hřiště spolu se zimním stadionem. Další nedílným a navazujícím sportovištěm je Sportovně – relaxační areál, který se skládá z několika sportovišť, z nichž nejvíce využíváné je baseball a adrenalin park.

Sportovní vyžití je v Hluboké nad Vltavou obrovské. Vedle již zmíněných sportovišť, je to místní aqvapark s přilehlým bowlingem, na který navazuje kynologický areál. Dalším důležitým sportovním stánkem místní je Sokolovna, kde mají své útočiště Sokol a Tělovýchovná jednota – aerobic, gymnastika, stolní tenis, volejbal, basketbal a všechny míčové sporty. Hned naproti je krásné golfové hřiště, kolem kterého vede již zmiňovaná a velice využívaná cyklostezka využívaná jak cyklisty, tak in line bruslaři. Na druhé strany stezky je již zmiňovaný sportovně relaxační areál a v něm velice oblíbené lanové centrum –

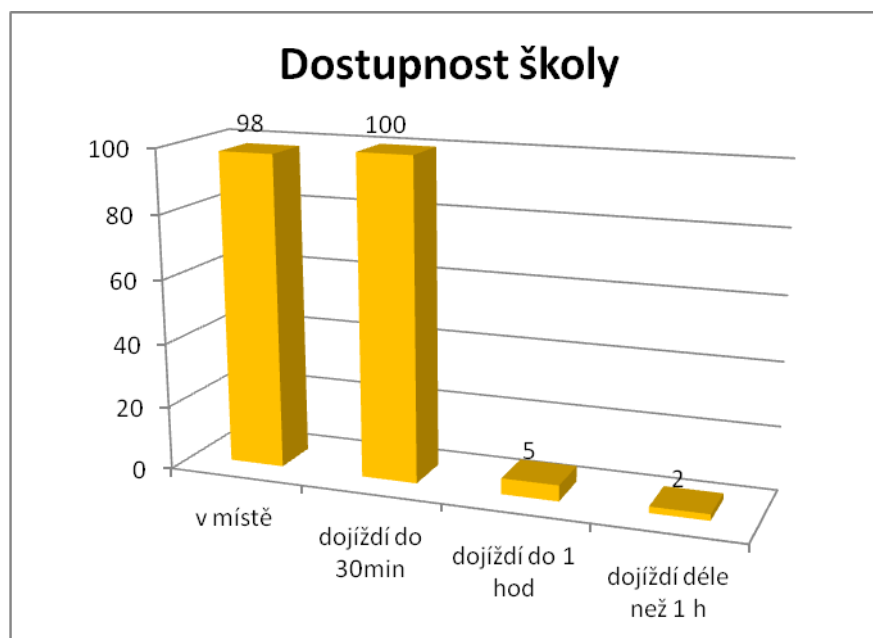
adrenalin park. Tento areál je neustále rozšiřován a zvelebován. Během celého roku je zde mnoho sportovních akcí, na kterých se podílejí jak lektori i studenti z katedry Výchovy ke zdraví. Mezi největší akcí patří Týden žen.

Na relaxační areál navazují dvě fotbalová hřiště a to jedno s umělým povrchem a druhé travnaté. Za nimi je zimní stadion, který je pýchou místní HC Knights. Vedle něj v přímém sousedství navazuje sportovní areál Sportcentrum Dvořák a tenisové kurty - venkovní a v nafukovací hale.

Vedle Hluboké je Dvůr Vondrov se širokým a moderním zázemím pro chov koní a jezdecký sport či drezúru. V těsném sousedství na rybníku Bezdrev je aktivní klub jachtingu, který jako nejstarší jachetní oddíl v Jižních Čechách má opravdu co nabídnout.

Hluboká nad Vltavou je rychle se rozvíjející město, podporuje širokou škálu kulturních, relaxačních a sportovních aktivit a to jak pro turisty, tak pro občany města. Snažil jsem se zde vyjmenovat nejdůležitější a nejvíce využívané sportoviště a areály, které nabízejí mnoho příležitostí pro sportování a volnočasové aktivity pro všechny věkové a sociální skupiny obyvatel.

graf č. 4

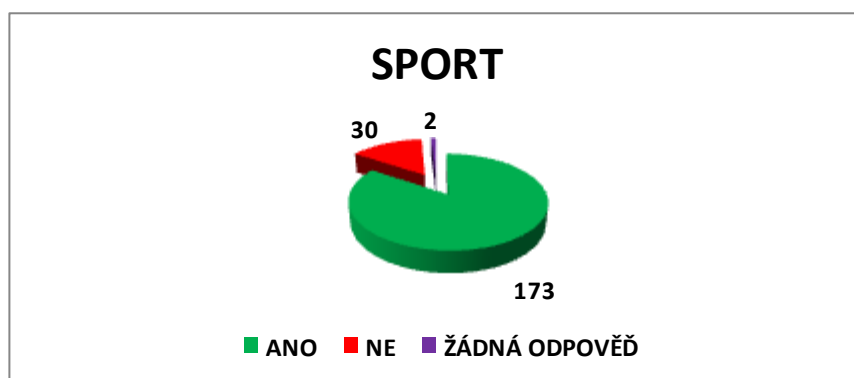
Pro náš kvantitativní výzkum jsme stanovili následující hypotézy:

1. Velmi dobré podmínky v oblasti sportu budou mít rozhodující vliv na využívání sportovních aktivit žáků základní školy v Hluboké ve volném čase.
2. Aktivní zapojení žáků ve sportovní oblasti ovlivní zájem i o ostatní volnočasové činnosti.
3. Tyto zájmové trendy budou mít pozitivní ohlas na zapojení do následné zájmové činnosti po absolvování základní školy.

4.4 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Náš výzkum v oblasti sportovního zaměření jsme soustředili jednak na míčové hry, pohybové hry, atletiku, taneční a další aktivity. Náš dotaz se přímo týkal využívání sportu, který má u většiny mládeže rozhodující vliv při využívání volného času. Také v našem výzkumu se tento pozitivní trend potvrdil. Z celkového počtu dotazovaných 205 respondentů odpovědělo 173 chlapců a dívek, že jejich zájem o sport je pozitivní a věnují se různým oblastem jeho široké škály sportovních aktivit. Dalších 30 respondentů se jednoznačně vyjádřilo nezájem o tuto oblast a 2 dotazovaní se nevyjádřili.

graf č. 5

Četnost sportovního využívání volného času jsme diferencovali do již uvedených oblastí a podle četnosti zájmu jsme odpovědi respondentů seřadili do tabulek, které přehledně dokumentují jejich četnost.

Z námi poskytnutých nabídek k vyjádření se ukázalo, že favorizované jsou míčové hry, kde na prvním místě je uveden fotbal. To odpovídá i určitému pozitivnímu vlivu

sportovců, kteří mají ohlas u dětí a ovlivňují, vedle přirozeného vztahu k tomuto sportu, jejich aktivitu tímto směrem. Svůj kladný vztah a tím i aktivní způsob k tomuto sportu vyjádřilo 37 respondentů a tím výrazně překračují zájem o ostatní míčové hry. V uvedeném grafu tento kvantitativní přehled o míčové ukazuje, že na druhé místo se dostává dnes již velmi populární sport tenis a následují baseball, florball, basketbal, volejbal, vybíjená, míčové hry a stolní tenis. Jeho umístění na posledním místě by mohlo být na první pohled určitým překvapením. Skutečnost však ukazuje na celkem malou propagaci a ohlas tohoto sportu v širší veřejnosti a jeho nahrazením tenisu, který pro svoje mezinárodní úspěchy a jména jeho reprezentantů získává vysokou oblibu také mezi mládeží.

V kategorii pohybových her je favorizován, zcela přirozeně, hokej, následují sportovní hry a hokejbal, celkem 25 respondentů volilo tuto oblast zájmové činnosti a teprve za nimi se zařadila atletika, gymnastika, běh a cyklistika, pro tento druh sportů jako předmět své zájmové činnosti si zvolilo 12 dotázaných.

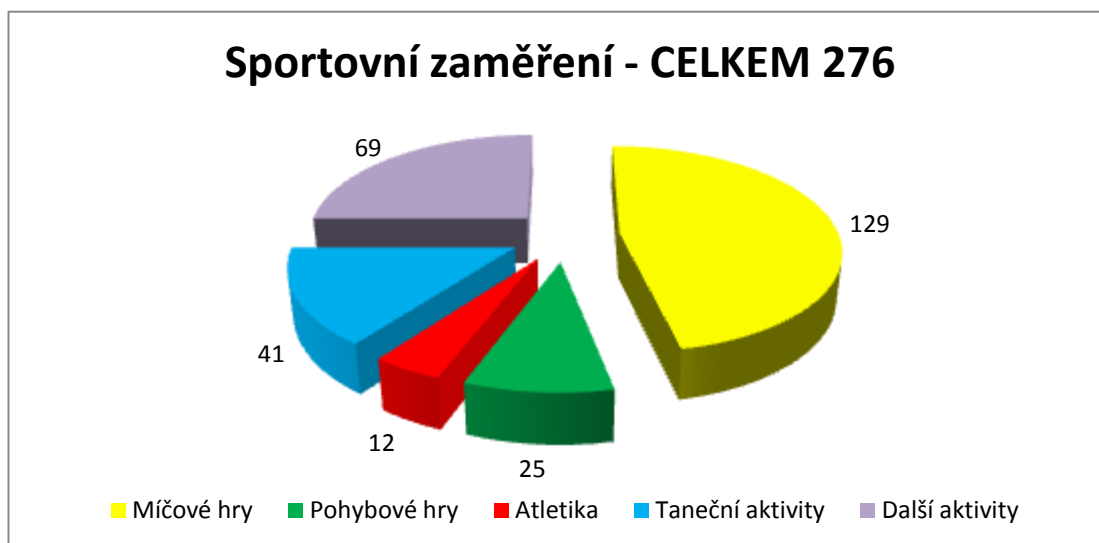
Ve zvolených oblastech volnočasových aktivit se na druhém místě v počtu oslovených respondentů 41 vyslovilo pro taneční aktivity. Jejich členění je uvedeno v přiloženém grafu. Respondentům jsme nabídli možnost dalšího vyjádření v otevřeném dotazu pod pojem další aktivity, který využilo 69 dotazovaných v jejich široké škále. Jak ukazuje použitý graf, je favorizováno plavání.

graf č. 6

míčové hry		pohybové hry		atletika		taneční aktivity		další aktivity	
Fotbal	37	hokej	19	atletika	5	tancování	17	plavání	14
Tenis	17	sportovní hry	4	gymnastika	3	aerobic	10	hasiči	8
Baseball	16	hokejbal	2	běh	2	balet	5	koně	8
Florball	16	CELKEM	25	cyklistika	2	mažoretky	5	lyžování	7
Basketbal	13			CELKEM	12	zumba	2	jízda na kole	6
Volejbal	12					streetdance	2	kick box	5
Vybíjená	10					CELKEM	41	karate	4
míčové hry	5							kolečkové brusle	4
stolní tenis	3							bruslení	3
CELKEM	129							posilovna	3
								agility	2
								parkur	2
								jóga	1
								šachy	1
								snowboarding	1
								CELKEM	69

V oblasti sportovního zaměření zájmových činností, jsme našim respondentům celkově nabídli 276 možností. Jejich specifikace včetně kvantitativního vyjádření jsme zahrnuli do přehledného grafu. Největší objem zahrnují míčové hry (129 respondentů), následuje soubor různorodých aktivit (69 respondentů), na třetím místě jsou uváděny taneční aktivity (41 respondentů), pohybové aktivity (25 respondentů) a atletiky (12 respondentů). Podle našeho názoru je favorizování míčových her zcela přirozené a odpovídá věku dotazovaných našeho výzkumného vzorku stejně, jako vyjádření různorodosti ve škále volně vyjadřovaných aktivit. Jako velmi omezené a bohužel i jako vyjádření celkového trendu zájmu o atletiku, je pouze 12 respondentů, kteří provozují tento sport ve volném čase. Jsou málo využívány vzory našich sportovců, atletů, kteří dosahují mezinárodních úspěchů a jsou morálními vzory pro naši mládež. Chybí také potřební specialisté, trenéři a organizátoři pro vedení mládeže v tomto sportovním odvětví. Jestliže se na stejné rovině zájmu pohybuje tenis, hokej, atletika, tancování a plavání, potom celkem 12 zájemců o atletiku, ale i 3 aktivní sportovci v gymnastice a pouze 2 cyklisté jsou jen výrazem nedostatečného vedení i v oblasti školní tělovýchovné činnosti. Nemůžeme toto tvrzení absolutizovat. Můžeme se pouze domnívat, že rozložení jednotlivých aktivit v oblasti sportovního zaměření signalizuje určitou rozdílnost v jejich školních osnovách.

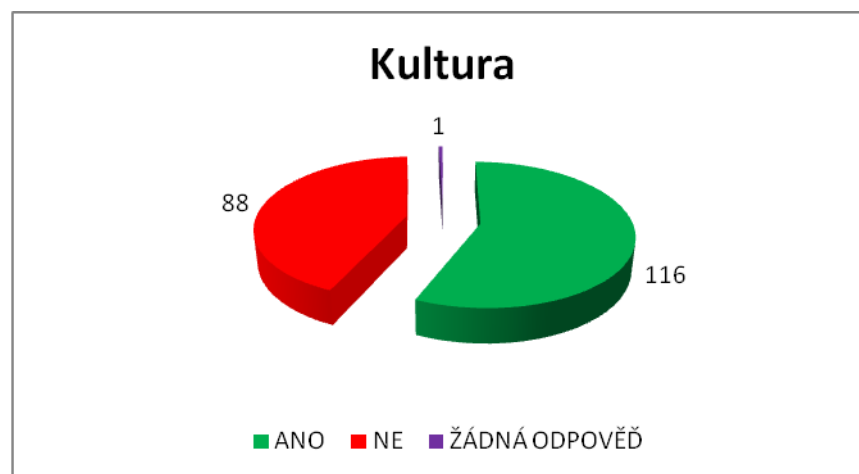
graf č. 7

Druhou oblastí zájmu u respondentů našeho výzkumného souboru byla oblast kultury. Tato oblast tvoří meritorní součást formování osobnosti u dětí školního věku, jejich kulturnosti, všeobecného přehledu, rozvoje jejich kritického myšlení, emocionálního myšlení a racionálního přístupu k realitě. Všeestrannost kulturního působení vede k potřebné harmonizace jejich socializace, společenského začleňování a humanitního přístupu k druhým lidem. Proto jsme k všeobecnému pohledu v oblasti kultury věnovali pozornost širší sféře členění kultury a také specifické médií, která sehrávají stále větší význam v našem životě. Mnohdy na úkor našich vlastních názorů, postojů, logického a realistického uvažování a jednání.

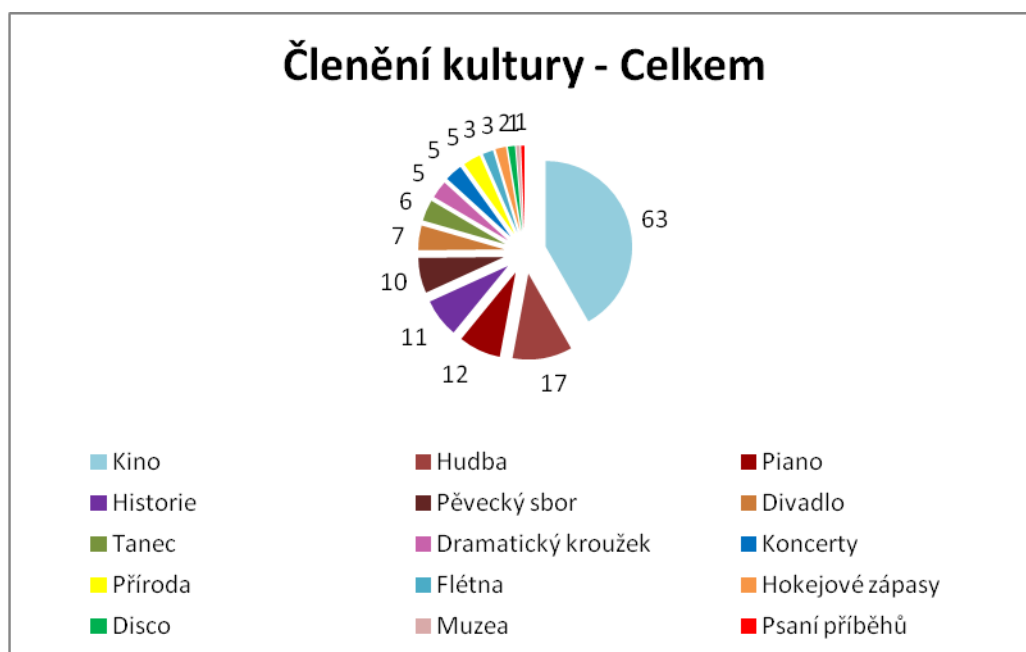
Svůj zájem o kulturu projevuje 116 respondentů, 88 dotazovaných kultura nezajímá a jeden respondent se nevyjádřil. Vysoké množství negativních odpovědí našich respondentů je vážným upozorněním na fakt, že oblast kultury je ve výchovné sféře málo účinná, možná i nevyvážená nebo dokonce opomíjená.

graf č. 8

Určitou disharmonii v této harmonizující sféře našeho života dokumentuje členité rozvrstvení zájmu v našem grafu (členění kultury).

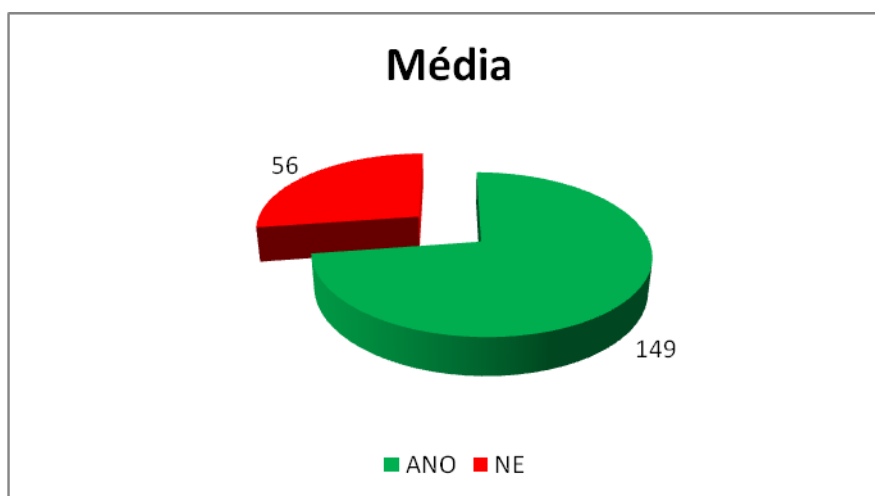
graf č. 9

Většina respondentů se zaměřuje na pasivní způsob přijímání kultury. Kino je jako u většiny mladých lidí, také v našem případě, středem zájmu i když při hlubší analýze bychom mohli dojít k názoru, že se jedná o určitý žánr. Celkem 63 respondentů našeho souboru uvádí návštěvu kina jako svůj prioritní zájem. Následuje nespecifikovaný zájem o hudbu (17 respondentů) a hudební sféru v návaznosti na aktivní působení, pěvecký sbor, hra na piano, flétnu a do toho souboru zájmů se řadí také 11 respondentů se zájmem o historii. Členitost zájmu je doplněna aktivními formami, jako je tanec, disko ale i psaním příběhů, návštěvou muzeí a hokejových zápasů. Negativním zjištěním je značný nezájem o kulturu v celém rozsahu (88 respondentů). To ve svém konečném dosahu má negativní dojem i na celkovou edukační sféru a vede k vážnému zamyšlení nejen vyváženosti zájmové, ale i školní edukační práce.

Domníváme se, že jednou z příčin určitého pasivního vztahu ke kultuře a jednostrannému soustředění se na její využívání jako pasivního společenského fenoménu jsou zejména média. V našem průzkumu jsme nejenom zjišťovali četnost zájmu o tuto činnost, ale také směr tohoto zaměření jednotlivých mediálních sfér.

graf č. 10

Fenoménem současné doby jsou média. Sféry jejich vlivu jsou silně závislé na jejich žánru, ale i na věku, vzdělání a tím i kulturní vyspělosti naší generace. Proto jsme sledovali nejenom šíři zájmu o oblast médií ale také žánrovou skladbu u našich respondentů. Z 205 dotázaných respondentů 149 odpovědí bylo vstřícných vůči mediální sféře a 56 respondentů odpovědělo záporně.

graf č. 11

televizní stanice	
NOVA, PRIMA	12
PRIMA COOL	11
MTV	4
ÓČKO	5
DISCOVERY	4
DISNEY CHANEL	3
NATURE	1
PRIMA LOVE	1
SMÍCHOV	1
VIASAT HISTORY	1
CELKEM	43

ostatní odpovědi	
TV	76
TV někdy	2
WIKIPEDIE	1
CELKEM	79

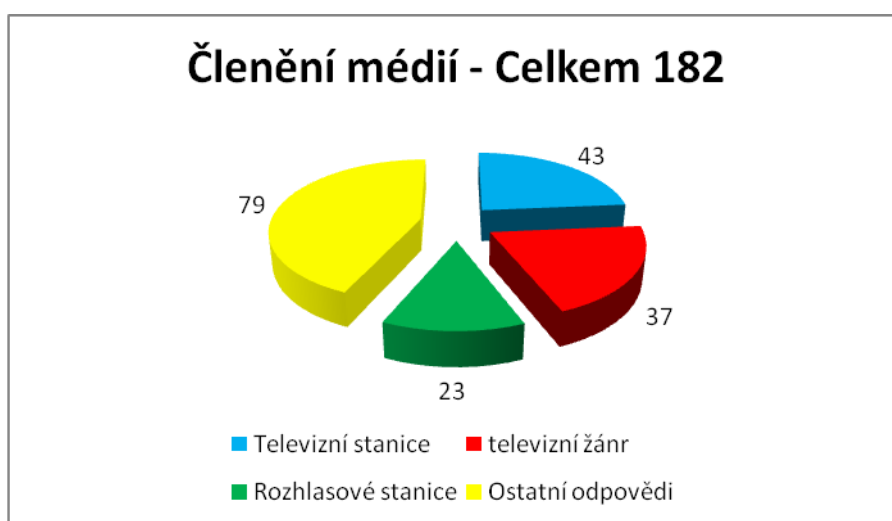
tv žánr	
Simpsonovi	8
sport	8
krimiseriály	7
seriál ULICE	7
filmy	6
komedie	4
formule 1	2
sport	1
horor, akční	1
poker	1
CELKEM	37

rozhlasové stanice	
EVROPA 2	10
FAKTOR	4
KISS	4
FAJN RÁDIO	3
ČESKÝ ROZHLAS	2
CELKEM	23

Z počtu sledovaných televizních okruhů zaujímá první místo ČT, který pravidelně sleduje 76 respondentů, následují televize Nova, Prima a další komerční vysílání, v celkovém

počtu 43 mladých diváků. Celkem překvapivá je velmi nízká sledovanost rozhlasových stanic a zejména velmi nízký zájem o pořady českého rozhlasu (pouze 2 posluchači). Evropa 2 je nejsledovanější rozhlasovou stanicí (10 posluchačů). K dotazu na sledovaný žánr se vyjádřilo 37 respondentů, kde jako preferované jsou seriály, sport a filmy. Ze získaného přehledu nemůžeme vyvozovat žádné obecné záměry. Pouze můžeme konstatovat, že v tomto směru jsou zájmy mládeže adekvátní zájmu dospělého publika a tendence směřuje k jednoduchosti tzv. oddechových programů, kde s našim okruhem v mimočasových aktivitách konvenuje sledování pořadů se sportovní tematikou.

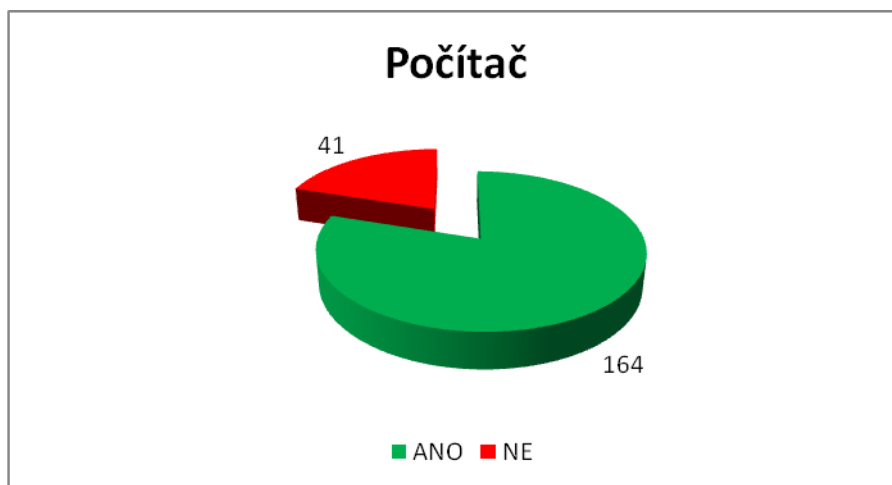
graf č. 12

Z celkového počtu respondentů se 182 vyjádřilo kladně, že sledují televizní stanice (nejvyšší počet diváků 43), následují posluchači rozhlasu (23). Pozornost je zaměřena na různorodé televizní žánry (37) a ostatní odpovědi reprezentují různorodost zájmů v mediální sféře (79 respondentů).

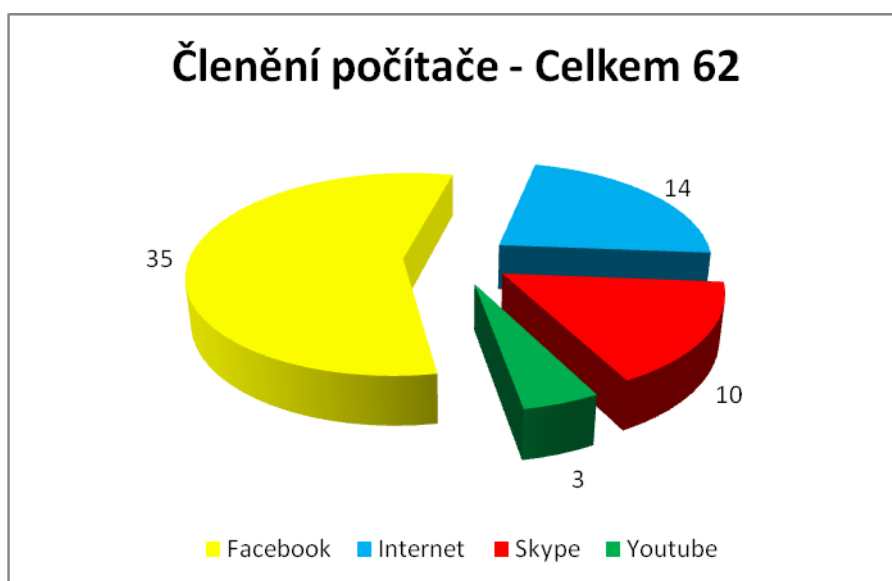
Do středu zájmů dnešní mládeže vstupuje jako favorizovaný fenomén počítač, který zaujímá většinu našich respondentů. Jde většinou o celou škálu jejich tématického zaměření, zejména to jsou bojové hry, kde násilí a hrubost mají hlavní roli jejich idolů. Z 205 respondentů 164 vyjádřilo jako střed svého zájmu počítač. Jeho využívání se stává nekorigovanou a téměř návykovou „zábavou“, nikým neusměrňovanou a ve svých důsledcích módní sférou zájmu se zpětnými negativními důsledky.

graf č. 13

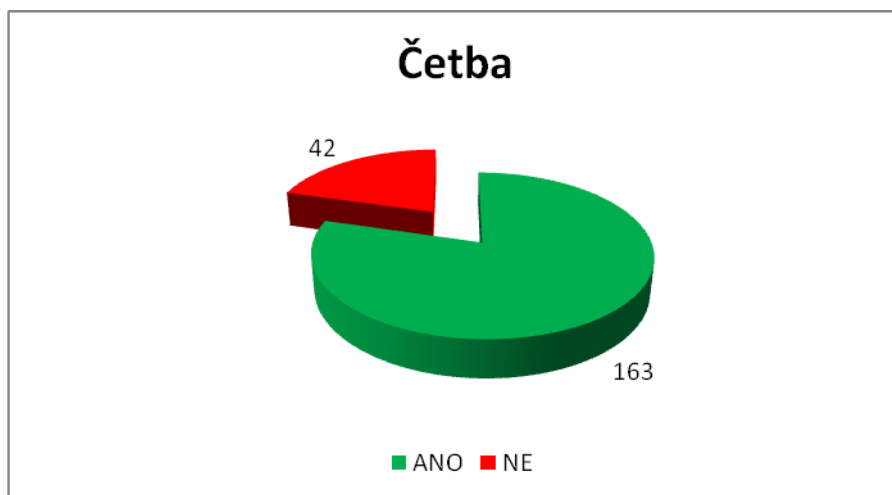
V členění používaných počítačových oblastí je mladými lidmi jednoznačně využívány Facebook (35 dotazovaných), následuje internet (14 dotazovaných), Skype 10 a Youtube (3 respondenti). Zájem o počítače má zvyšující zájem jednostranného zaměření a to na pasivní způsoby zábavy. Chybí zde větší metodická příprava jak ze strany školy, tak i ze strany rodiny. Rezignovali jsme na možnost pozitivního významu technicky dokonalého a otevřeného nástroje našeho zdokonalování. Svět zájmů, techniky a kulturnosti se nám stále odchyluje zábavným a mnohdy násilnickým směrem.

graf č. 14

Průzkumy čtenářské vyspělosti se v poslední době přechylují na nezájem o oblast literatury a také k nízké úrovni uvědomělého, logicky chápajícího čtení. Výsledkem je nízká schopnost odpovídající reprodukce určitého textu, slovní zásoby, komunikativní pohotovosti a racionální i emoční opravdovosti. Respondenti našeho souboru do určité míry vypovídají o tom, že pozitivní klima školy a zájem rodiny mohou tuto negativní tendenci překlenout. Z celkového počtu 205 respondentů 163 odpovídá, že se čtení věnuje pravidelně a je středem jejich soustředěného zájmu. Přesto 42 respondentů, kteří o čtení nemají zájem a nečtou je číslem varujícím a potvrzujícím naše poznatky, že vlivem široké palety zájmů u školních dětí je tato oblast, mírně řečeno, opomíjena.

graf č. 15

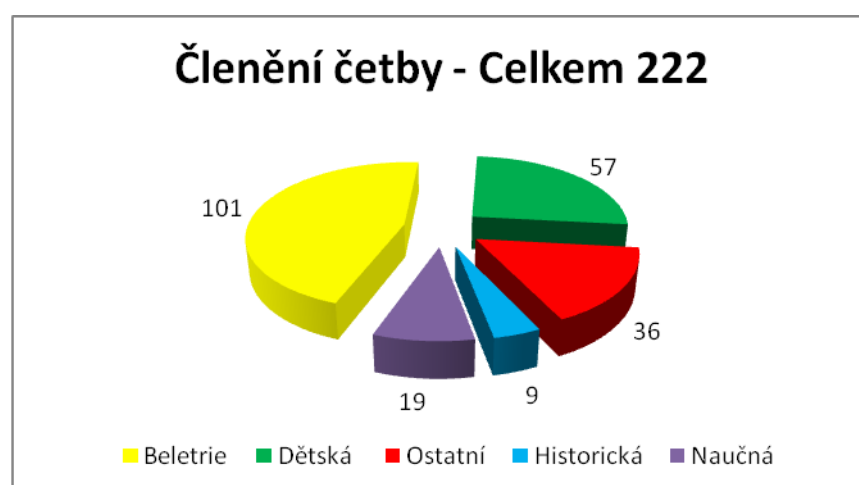
Sféra zájmů u dětí školního věku, v našem případě u dětí základní školy, je poměrně členitá a přináší objektivní informaci o tom, že kniha je i v naší době, jak zdůrazňoval Jan Amos Komenský „duší škol a bez nich jsou školy mrtvy“. Největší okruh čtenářů se zaměřuje na beletrii (101 čtenářů) a celkem přirozeně na dětskou literaturu (57 odpovědí), kde favorizují literaturu dobrodružnou (42 respondentů). Mezi oblíbené patří i časopisy, naučná literatura a historické knihy.

graf č. 16

beletrie		dětská literatura		ostatní		historická		naučná	
horror	23	dobrodružná	42	časopisy	10	válečná	6	zajímavá	6
fantasy	20	pohádky	8	komiksy	14	historická	5	naučná	5
romány	18	pověsti	3	akční	5	Rytíři	4	časopisy o PC	4
sci - fi	14	povinná četba	2	Upíří deník	4	CELKEM	9	o zvířatech	3
detektivky	11	dětská bible	2	strašidelné	3	CELKEM	36	rybářské knihy	1
dívčí romány	5	CELKEM	57	CELKEM	36	CELKEM	19		
humoristická	5								
liter. faktu	3								
J. Verne	2								
CELKEM	101								

V zájmovém členění zájmů subsumovaných do 222 okruhů je jednoznačně favorizována beletrie, 101 případech a literatura dětská u 57 čtenářů. Následuje ve vyhraněných zájmech četba naučná a historická. V 36 dotazovaných má dosti různorodé okruhy zájmu o určité druhy literatury. Toto zájmově vyhranění ovšem nepokládáme za definitivní, protože v průběhu dospívání se bude diferencovat genderově i obsahově a bohužel, v některých případech se bude přesouvat do jiných, méně pozitivních zájmových sfér.

graf č. 17

V zařazeném grafu četnosti zájmu o výtvarné umění se počet negativních odpovědí jeví jako velmi vysoký. Musíme si však uvědomit, že tato umělecká oblast se stává výlučností

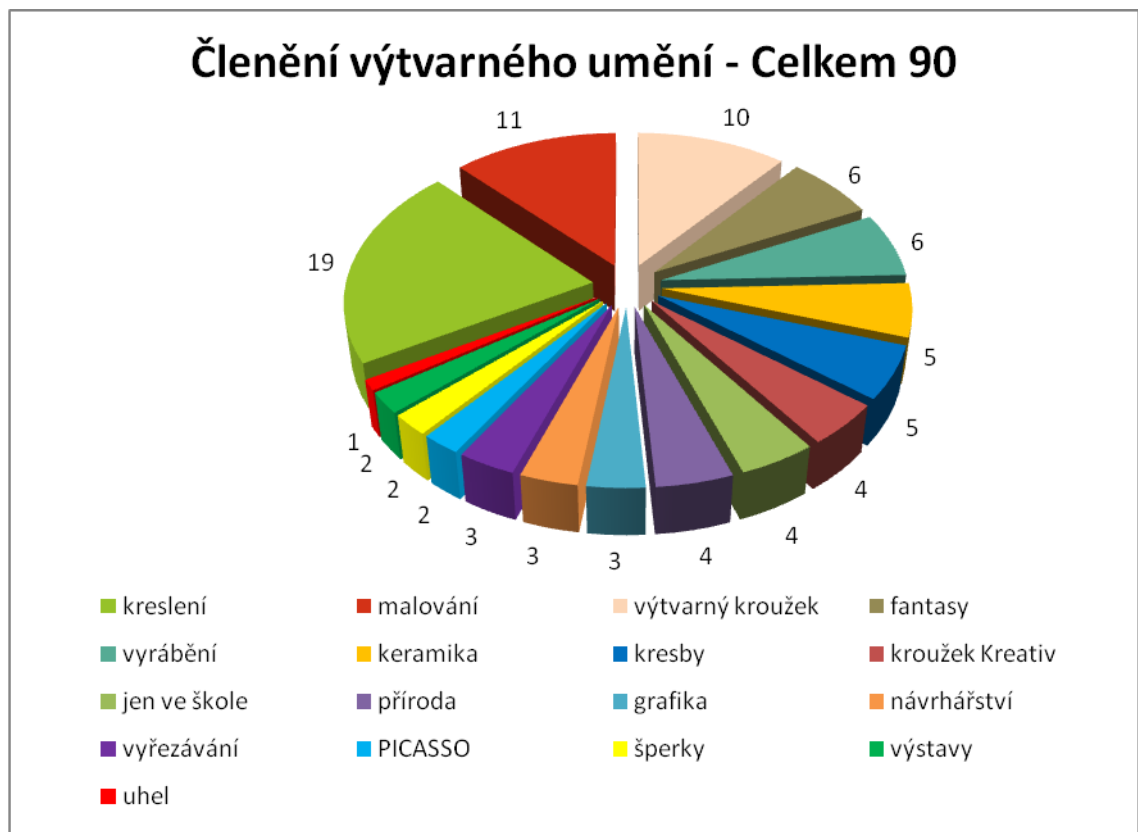
určité vrstvy obyvatelstva a signalizuje, že naše společnost v této oblasti nejen zaostává, ale vytváří nový fenomén hodnot, oceňující pouze finanční stránku věci. Výstavy jsou více méně určitým byznysem a jednotliví abonenti jsou skryti za škálu určitých čísel neurčitých zájemců. Část společnosti chudne nejenom finančně ale i emočně a její druhý pól tvoří diskrétní elita, která svou míru výtvarného zájmu omezuje na výši peněžní hodnoty. Přesto 80 mladých zájemců z dotazovaných pokládáme za pozitivní výsledek, protože ne všichni mladí respondenti mají ono výsadní postavení finančně privilegovaných a nezávislých.

graf č. 18

Z počtu pozitivního vztahu k výtvarnému umění se v přehledu členění do jednotlivých oblastí zařadilo z 80 respondentů 90 konkrétních oborů, kde je favorizováno kreslení v 19 případech, kresba uhlem, vyrábění, malování, grafika, vyřezávání v počtu od 11 do jednoho a více oborů zájmové činnosti. Tato činnost, jak ukazuje graf, je výrazně individualizovaná a většinou se provádí ve škole. Zájmová členitost podle našeho názoru verifikuje náš předpoklad, že v zájmové činnosti výtvarného zaměření jde v mnoha případech o vyhraněný zájem a talent v určitém oboru činnosti. Zároveň musíme poznamenat, že ani škola nevěnuje dostatečnou pozornost soustavné výchově k prohlubování zájmu o výtvarné umění, například organizování návštěv výstav a zájmových výtvarných kroužků atd.

graf č. 19

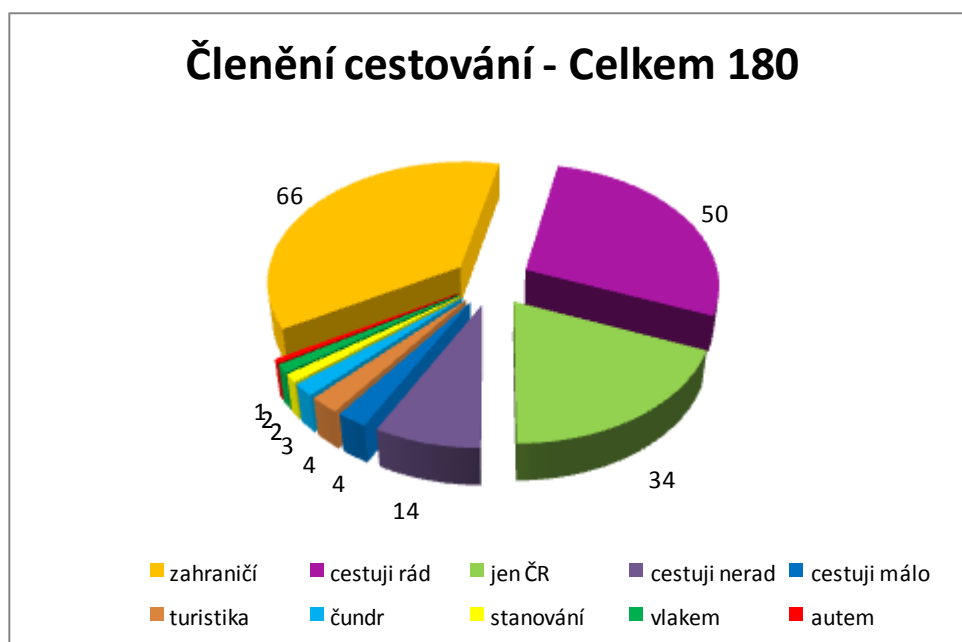
Poměrně vysoké skóre v zájmové činnosti podle našeho předpokladu v přehledu aktivit zaujímá cestování. Ve 146 případech respondenti uvádí, že aktivně využívají současné změny otevřeného přístupu do zemí světa a tak získávají osobní zkušenosti, které se výrazně promítají do jejich poznatkové a názorové sféry osobního prožitku.

graf č. 20

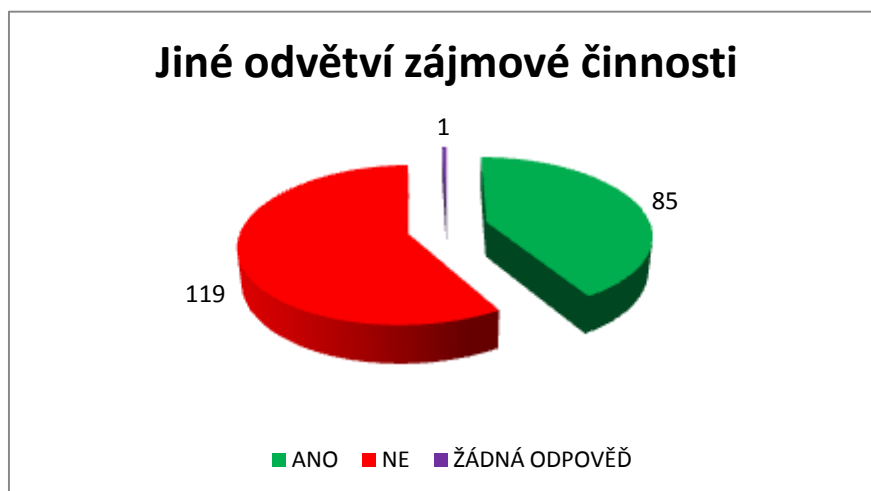
Je uváděno, po odečtu 4 negativních odpovědí a omezení 34 případů cestování pouze v teritoriu naší republiky a malého počtu cestování (rovněž 4 respondenti), že 134 způsobů realizace zájmově rekreační oblasti cestování odpovídá finančním možnostem současných rodin. Jako vysoký se jeví počet zahraničních výjezdů (66 respondentů) proti 34 cestám po území České republiky. Jsou využívány různé dopravní prostředky, cestování autem, letadlem, pěší turistika atd. Cestování je nedílnou a velmi podstatnou součástí našeho života a naší zájmové činnosti nutné pro regeneraci duševní i fyzickou, ale také poznávací a sportovně rekreační.

graf č. 21

V členitosti zájmové činnosti jsme dále sledovali širokou škálu možností, která se dnes otevírá mladým lidem. Uvádíme konkrétné oblasti. Z předložených možností si tyto okruhy zájmů zvolilo 85 respondentů. Ovšem 119 dotazovaných se k žádné možnosti nepřiklonilo. Jeden respondent neodpověděl. Uvedený graf specifikuje jednotlivé oblasti zájmové činnosti a jejich kvantitativní hodnoty.

graf č. 22

Je označeno celkem 98 zájmových oblastí s následujícím členěním: konkrétně je označena jako preferovaný způsob zájmové činnosti oblast sportu 23 mladých sportovců a 19 zájemců o oblast zoologie. Další velkou skupinou je všeobecná skupina dotázaných, kterou pro různorodost aktivit jsme museli zařadit do skupiny obecné zájmové činnosti (29 respondentů). Jak jsme již v předešlém přehledu ukázali, tvoří cestování nedílnou součást zájmové činnosti, kterou favorizuje 29 mladých cestovatelů.

graf č. 23

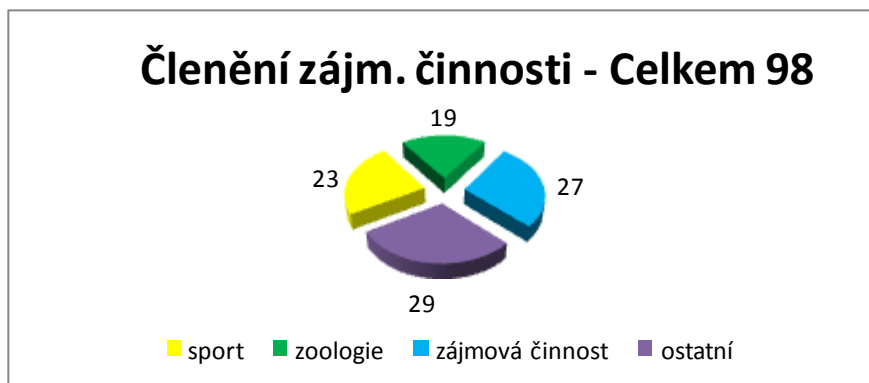
sport	
Sport	7
basseball	3
Hokej	3
posilovna	3
jízda na kole	2
trampolína	2
kick box	1
lyžování	1
Hasiči	1
CELKEM	23

zoologie	
zvířata	11
se psem	4
rybaření	4
CELKEM	19

zájmová činnost	
klávesy	5
flétna	2
poslech hudby	5
kytara	5
tanec	2
řezbářství	2
známky	2
brouci	1
mince	1
četba	1
kino	1
CELKEM	27

Ostatní	
PC	8
chození ven	6
flákání	6
počítačové hry	5
nákupy	4
CELKEM	29

graf č. 24

Využití volného času není u všech dotazovaných jednoznačné. Z uvedeného počtu respondentů (205) odpovědělo 198, že svoje osobní zájmy rozdělují do různého okruhu svých zvolených aktivit a 7 respondentů se vyjádřilo, že vlastně žádný volný čas nemá a nevyhledává žádnou společnost, jeden dotázaný se nevyjádřil. Proto jsme v dalším pořadí požadovali, aby spoluúčast na volnočasových aktivitách konkretizovali.

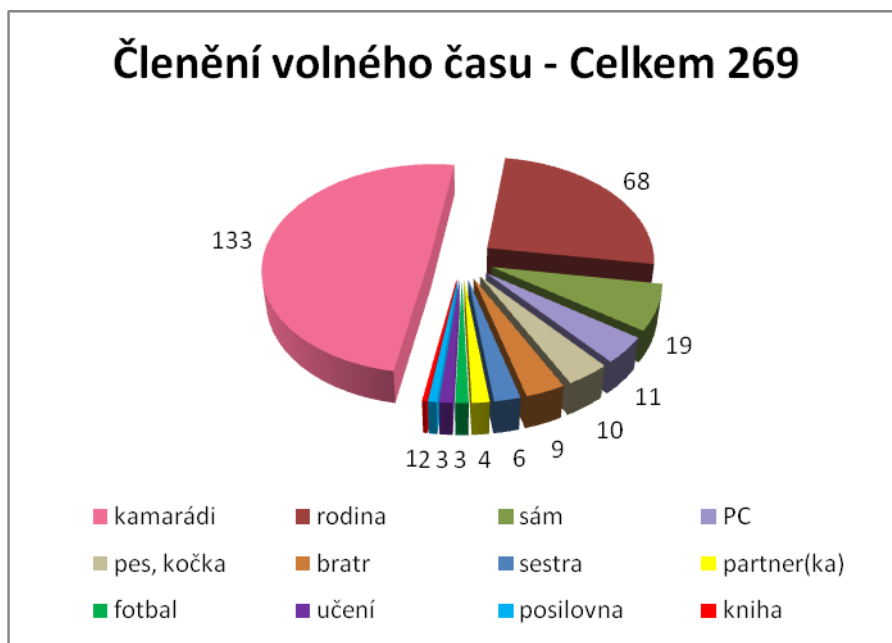
graf č. 25

Uvedených 196 respondentů uvedlo 29 oblastí, kde se kumulují jejich činnosti svým obsahem a rozsahem. Celkem přirozeně jsou partnery v zájmové činnosti kamarádi, tedy přátelské vazby navazované ve škole a ovlivňované i blízkostí pobytu a možností pravidelného styku. Nezastupitelnou vazbou společných zájmů tvoří rodina. V těchto rodinách přetrvává potřebná sociální sounáležitost. Rodiče a děti upevňují celkové rodinné vztahy a jsou prioritním činitelem koheze, která je v dnešní společnosti stále více postrádána. Rodiče si neuvědomují, že trávení alespoň části volného času v této přirozené komunitě je

nejvýraznějším poutem vzájemnosti. Naši pozornost musí upoutat i fakt, že 19 dětí uvádí, že volný čas tráví samo. Osamělost vyvolává řadu negativních podnětů, které ve svých důsledcích mohou vést k tragickým důsledkům.

graf č. 26

V našem vzorku 100 respondentů uvádí, že zájmovou činnost provádí ve škole, 102 respondentů se v této oblasti soustřeďuje na mimoškolní oblast a 3 z dotazovaných neodpověděli.

graf č. 27

Z celkového počtu 202 aktivně provozujících zájmovou činnost je v celistvém zaměření soustředěno na oblast sportu 50 respondentů, 30 favorizuje hudební zájmy a dále 51 se soustřeďuje do různorodých aktivit, výtvarný kroužek, studium angličtiny, počítače atd. Zbytek odpovědí jsme museli vyčlenit do specifické oblasti pro souhrnné označení ostatní (přestávky, být s kamarády, chození do šaten, kopání do dveří, pobyt v družině). Tato skupina dětí je vlastně nevyhraněnou partou mladých lidí, kteří volný čas nevyužívají, ale spíše zneužívají. To je ona část, která je zdrojem školních problémů.

graf č. 28

sport		hudba		zájmová činnost		ostatní	
Florbal	9	pěvecký sbor	10	výt. kroužek	10	přestávky	9
Tanec	8	dram. kroužek	6	angličtina	9	být s kamarády	6
sport. Hry	8	hudební nauka	5	PC	7	chození do šaten	5
Tělocvik	8	piano	5	náboženství	6	kopání do dveří	2
Aerobic	6	hudba	4	fotog. kroužek	5	družina	2
Basketbal	5	CELKEM	30	zdravá záda	4	CELKEM	24
Baseball	4			matematika	3		
Atletika	1			turist. kroužek	3		
stolní tenis	1			dílny	2		
CELKEM	50			projekt s PČR	2		
				CELKEM	51		

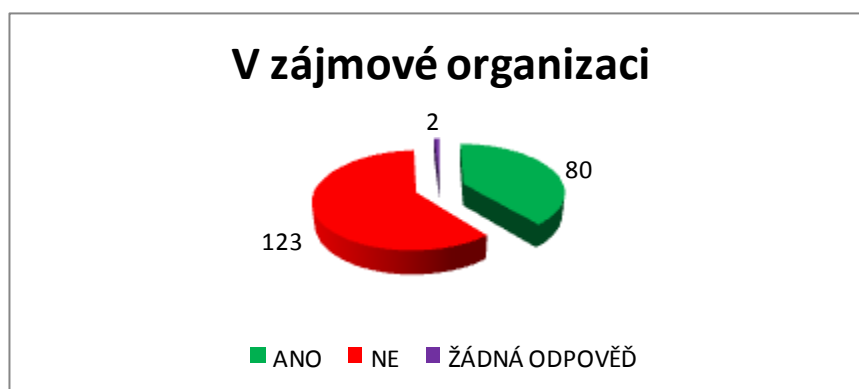
Zájmovou činnost při využívání volného času jsme soustředili do pěti oblastí, kde se propojeně zapojilo celkem 155 účastníků soustředěných, zejména do oblasti sportu, celkem 51 respondentů, dále do oblasti hudby (30 respondentů) a dalších do různorodých oblastí.

graf č. 29

Každá výchova musí pro naplnění svého poslání využívat nejenom rodinu a školu, ale také podporu společnosti. Proto ve volnočasových aktivitách mají nezastupitelnou úlohu zájmové organizace, jejich bohatá členitost a profesionální připravenost. Celkem 80 školáků uvádí svoje aktivní zapojení do jejich programu a tento fakt nám signalizuje určité diskrepance mezi stykem školou, rodinou a společenskou sférou. Samotná lokalita našeho průzkumu, základní škola Hluboká nad Vltavou, má v této oblasti další široké možnosti.

graf č. 30

Přes konstatovaný stav je aktivita školáků dosti pestrá a v mnoha případech si vybírají více aktivit pro uspokojení vlastního zájmu. Nejvíce respondentů je zapojeno v Centru volného času (37) a následuje náš nejmasovější sport, fotbal, který provozuje 20 žáků. Stále přitažlivější je i zapojení do hasičských sborů (14 respondentů) a následuje další přitažlivý sport, lední hokej (10). Další zájmové sféry jsou co do kvantity od 6 do jednoho účastníka.

graf č. 31

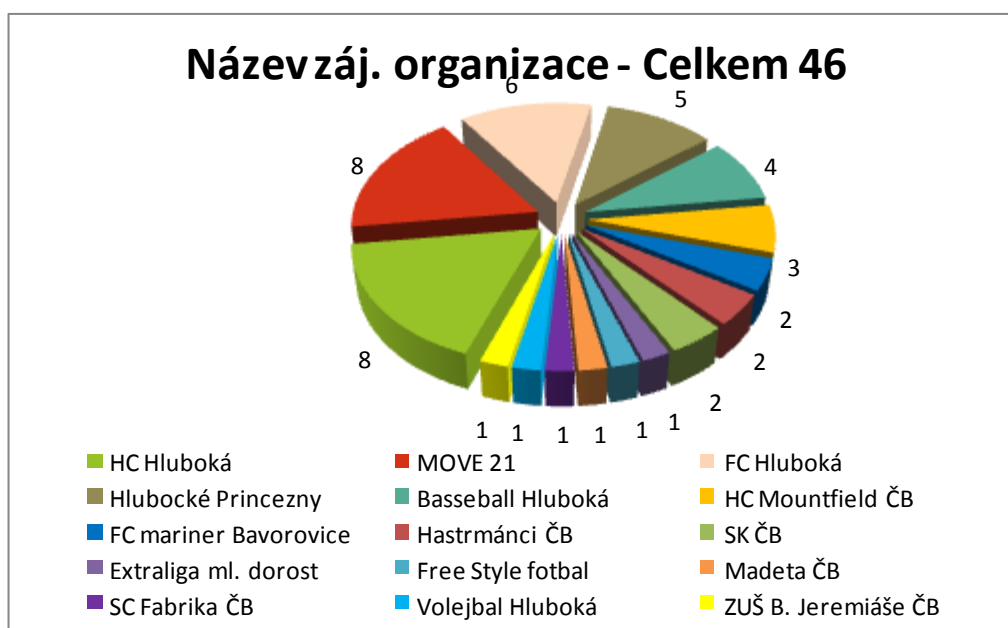

Množství a členitost organizací se odvíjí z lokality daného místa a nejbližšího okolí. V našem případě jde o město Hluboká nad Vltavou a krajská metropole České Budějovice. Rovněž celkový ohlas a dosavadní propagace dané zájmové organizace značnou měrou ovlivňují počet zapojených mladých lidí. Z výčtu zájmu v příloženém grafu se ukazuje, že je to zejména HC Hluboká nad Vltavou a baseball Hluboká nad Vltavou.

graf č. 32

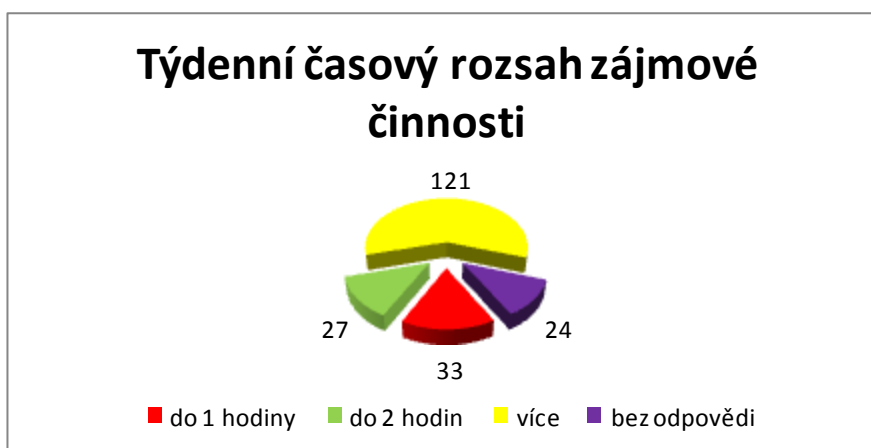

graf č. 33

Týdenní časový rozsah zájmové činnosti je velmi příznivý, 121 respondentů odpovědělo, že jí věnují více než dvě hodiny. To je dobrým doplňkem školní tělovýchovy s dodatkem, že do 2 hodin aktivně provozuje některý z druhů zájmové činnosti ve volném čase 27 dotazovaných a do 1 hodiny 33 respondentů.

graf č. 34

Využívání volného času tvoří podstatnou část v činnostech mimo vyučování a má svůj vysoký formativní vliv nejen na aktuální výchovnou mentalitu, ale zároveň vytváří základ pro budoucí pozitivní přístup k individuálním a společenským aktivitám. Naše výsledky dokazují, že tato oblast je na základní škole Hluboká dobře promyšleně podporována a má předpoklady i pro budoucí aktivity. Z 205 respondentů se věnuje zájmové činnosti 164 chlapců a děvčat.

graf č. 35

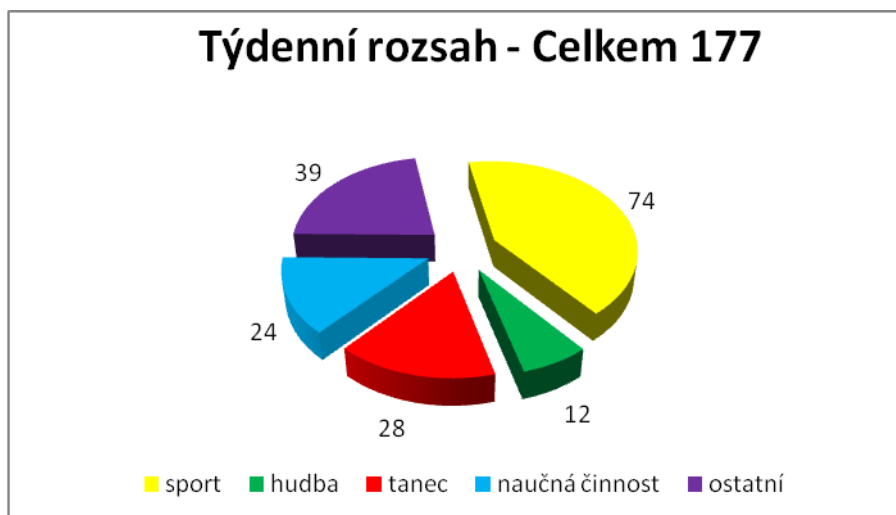

V přesném vymezení zájmů je favorizována oblast sportu s prioritou nejmasovějších sportů - fotbalu a hokeje (74 respondentů). Následuje tanec (28), naučná činnost (24) a hudba (12), ostatní aktivity pro jejich různorodost jsme zařadili do skupiny ostatní (39).

graf č. 36

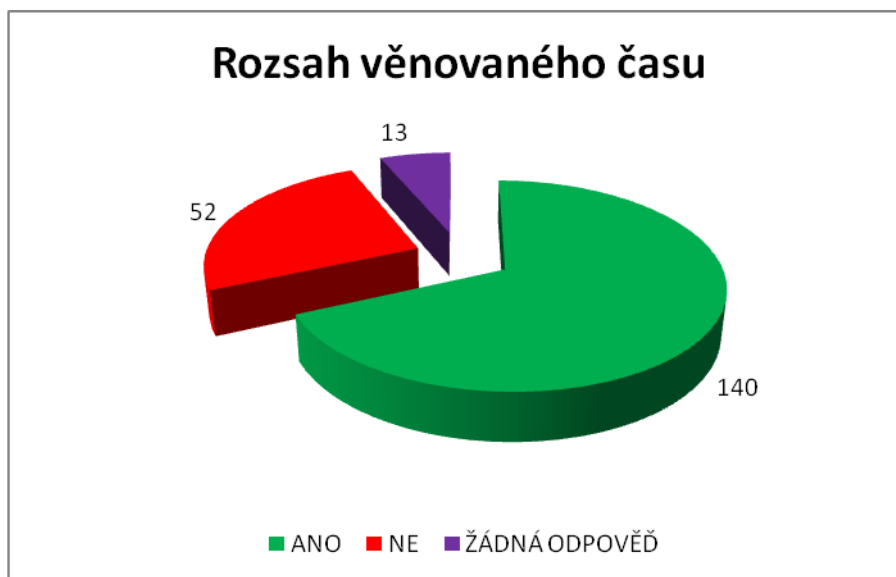
sport		hudba		tanec		naučná činnost		ostatní	
fotbal	13	piano	5	tancování	11	koně	8	PC	12
hokej	13	hudba	3	mažoretky	7	čtení	5	volný čas	11
basseball	8	kytara	2	dram. kroužek	5	kreslení	4	sledování TV	5
sport	8	flétna	1	balet	3	hasiči	3	pes	4
florball	7	zpěv	1	aerobic	2	řezbářství	2	Facebook	3
volejbal	7	CELKEM	12	CELKEM	28	cizí jazyky	2	kolo	2
tenis	5					CELKEM	24	posilovna	2
atletika	4							CELKEM	39
basketbal	3								
hokejbal	2								
kick box	2								
plavání	2								
CELKEM	74								

graf č. 37

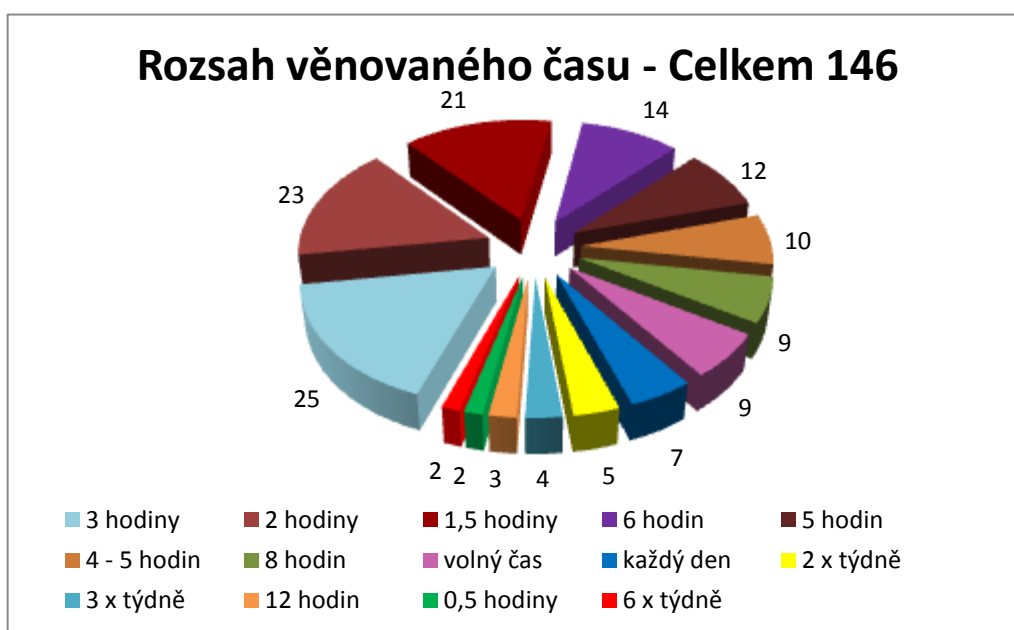
Časový rozsah uváděných aktivit během jednoho týdne je sumarizován do objemu 140 hodin u aktivních respondentů našeho vzorku a 52 hodin zůstává bez náplně zájmové činnosti a bez smysluplné činnosti.

graf č. 38

Důležitý je výsledek využívání volného času u 140 aktivních respondentů. Rozsah jejich volnočasového začlenění vykazuje 146 hodin od 0,5 hodin do 5 hodin každý den a dále dvakrát, třikrát a šestkrát týdně. Frekvence je dána jednak náročností daných odvětví, jednak charakterem činnosti od rekreační ke sportovní a výkonnostní kategorii.

graf č. 39

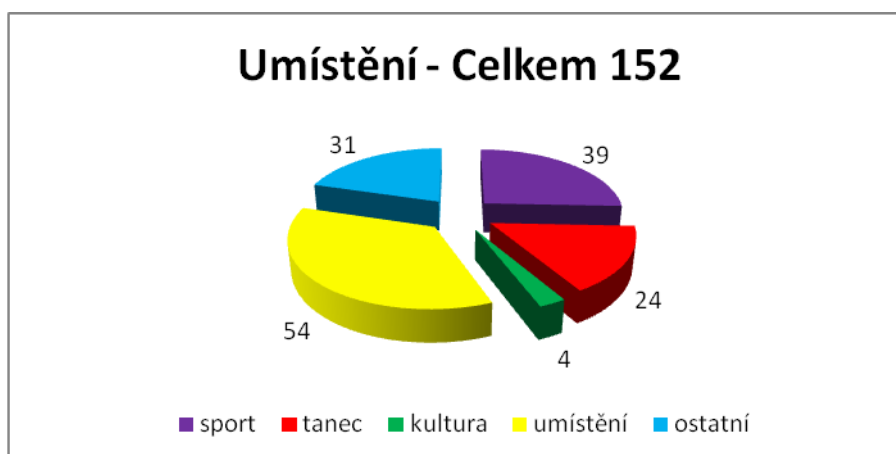
Více než padesát procent respondentů (118) dosáhlo určitých sportovních úspěchů a je důkazem, že zájem který přesáhne hranici rekreační a regenerační můžete dosáhnout takové výkonnosti, která přináší osobní prospěch a společenské ocenění.

graf č. 40

Úspěchy školy v zájmové činnosti při využívání volného času jsou výsledkem koncepčního výchovného působení, kde zájem se setkal s cílevědomostí, koncepčností a smysluplností. Široká paleta úspěchů v oblasti sportu, tance a ostatních kulturních aktivitách je zcela evidentní. Ve sportu je to na prvním místě atletika, která získala 6 prvních míst (i přes malý počet atletů ve sledovaném vzorku), florball 5 míst, v tanci 1. místo taneční skupiny roku, 11 zlatých medailí, 10 bronzových a 4 stříbrné medaile a další úspěchy, které prezentujeme v příloženém grafu. V následujícím grafu je uvedena sumarizace umístění v oblasti sportu, kultury, tance, počet ocenění v dalších oblastech.

graf č. 41

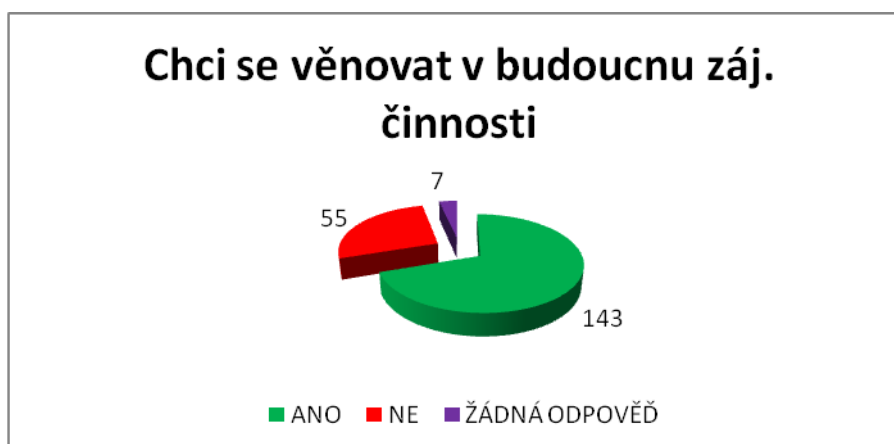

graf č. 42

sport		tanec		kultura		umístění		ostatní	
1. místo atletika	6	1. místo skup. roku	5	přečtu 30knih	1	zlatá medaile	11	hry na PC	10
2. místo florball	5	2. místo tanec	5	přečtu 15knih	1	1. místo ČR	6	žádný	7
kr. přebor fotbal	5	1. místo mažoretky	4	přečtu 7knih	1	2. místo hasiči	6	koně	5
2. místo fotbal	4	3. místo mažoretky	3	1. místo STAR	1	bronzová medaile	5	agility	4
1. místo baseball	3	3. místo MČR	3	CELKEM	4	repr. Jih.kraje	5	uznání, respekt	3
1. místo florball	3	MČR 2012	2			bronzová medaile	5	příprava - pásek	1
3. místo atletika	3	2. místo MS	1			stříbrná medaile	4	výcvik psa	1
okr. přebor fotbal	3	pohár v baletu	1			2 poháry 3. místo	3	CELKEM	31
4. místo basketbal	3	CELKEM	24			3. místo v Jih.kraji	3		
1. meta	2					nejúžitečnější hráč	3		
1. místo lyžování	1					nejlepší hráčka	2		
poslední v plavání	1					nejlepší střelec	1		
CELKEM	39					CELKEM	54		

V naší třetí hypotéze jsme předpokládali, že zapojení do volnočasových aktivit bude mít pozitivní ohlas i v budoucnu, po absolvování základní školy. Tento předpoklad je potvrzen v poměrně jednoznačném vyjádření, 143 respondentů se hodlá zapojit do zájmových činností i v budoucnu.

graf č. 43

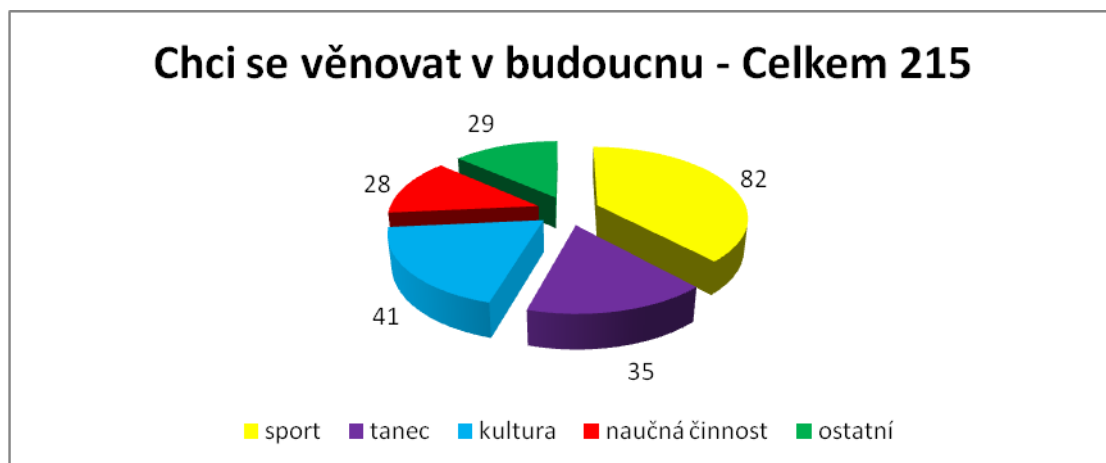

graf č. 44

sport		tanec		kultura		naučná činnost		ostatní	
hokej NHL, KHL	14	tanec	19	koně	8	cestování	5	hasiči	10
fotbal	13	mažoretky	6	zpěv	8	rybaření	5	počítač	8
basseball	9	street dance	4	klavír	6	angličtina	4	air soft	4
florball	9	taneční studio	3	čtení	4	němčina	3	posilování	3
volejbal	9	balet	2	umění	4	vyřezávání	3	PC - tech. Ing.	2
tenis	6	aerobic	1	dram. kroužek	3	fotografování	2	koleč. brusle	1
gymnastika	4	CELKEM	35	hudba	3	programování	2	zábava, přátelé	1
plavání	3			návrhářství	2	věnovat se učení	2	CELKEM	29
sportovní hry	3			psaní příběhů	2	filatelie	1		
basketbal	2			kytara	1	výcvik psa	1		
cyklistika	2			CELKEM	41	CELKEM	28		
hokejbal	2								
kick box	2								
lyžování	2								
atletika	1								
karate	1								
CELKEM	82								

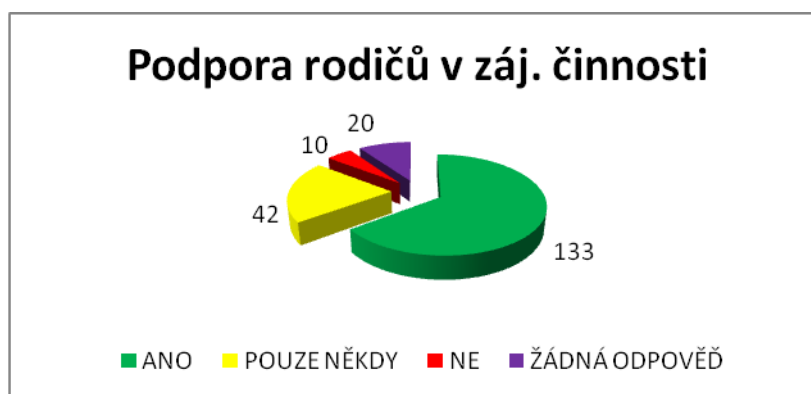
Rozmanitost, široká zájmová paleta je souhrnně vyjádřena v sloupcovém grafu. Celkem jde o 215 aktivit, kde na prvním místě je uveden sport 82 respondentů, kultura 43, tanec 35, naučná činnost 28 a dalších 29 respondentů uvedlo velmi rozdílné oblasti zájmu.

graf č. 45

Měli jsme jasný záměr získat i fakta podpory zájmové činnosti ze strany rodičů. Členitost odpovědí nás vede k závěru, že jejich výpovědní hodnota bude dosti vysoká. Jako trvalou podporu ve své činnosti ze strany rodičů deklaruje 133 našich respondentů a k tomu můžeme ještě přiřadit 42 respondentů, kteří odpověděli, že pouze někdy. Záporně se vyjádřilo 10 dotazovaných záporně a 20 respondentů se nevyjádřilo vůbec.

graf č. 46

4.5 DISKUZE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

V našem výzkumu jsme sledovali specifika určitá lokality a zároveň respektovali určité proporcionality jednotlivých oblastí zájmové činnosti jednotlivých respondentů i sledovaných odvětví. Šlo nám o to, zda tato činnost je cílevědomá a respektuje svou přiměřeností a vyvážeností prostředí žáků a žákyň základní školy. Rozsah vzorku splňuje hranici potřebnou pro objektivní posouzení dané oblasti výzkumu v určité proporcionalitě respondentů podle věku i pohlaví.

Pro oblast zájmové činnosti má podstatný vliv dostupnost školy, fakt rozsahu místních a dojíždějících žáků. Zjištěné údaje nám ukázaly, že téměř polovina našich respondentů je z místa bydliště a další téměř polovina dojíždí v časovém pásmu do 30 minut. Z vlastních znalostí podmínek jsme předpokládali a také stanovili výchozí hypotézu, že dobré podmínky pro provozování sportovních aktivit jsou v našem případě doprovázeny i příznivými podněty pro rozvoj ostatních zájmových činností. Edukační činnost školy a přiměřený zájem veřejnosti o práci školy, o společenský život ve městě se bude příznivě projevat i v členité a obsahově

bohaté mimoškolní, zájmové sféře u žáků školy. I když jsme sledovali celý rozsah této činnosti, předpokládali jsme dále, že vzhledem k objektivním podmínkám bude preferovaným odvětvím oblast sportu a výsledky nám potvrdily, že široké zaměření sportovních aktivit (celkem 276 oblastí) v různých modifikacích výrazně ovlivňuje život dětí v daném případě a dává možnost širokého uplatnění i v dalších oblastech, zejména v oblasti kultury. Z tohoto pohledu jsme koncipovali i druhou hypotézu a výsledek kvantitativního průzkumu potvrdil, že i v této oblasti je zapojení našich respondentů více jako 50 procentní. Oblast kultury jako sféru svého aktivního zájmu označilo 116 z nich. Členitost zapojení v jednotlivých oborech kulturního vyžití je samozřejmě rozdílná, ale odpovídá trendu dnešní mládeže, zobrazuje specifiku zájmů i podnětů k aktivnímu nebo jen pasivnímu prožitku.

V dotazníkovém šetření jsme mohli porovnat i ostatní sféry vlivu, které v současnosti mají podstatný význam při rozvíjení zájmu dětí, vedle počítačů a televize jsme sledovali i zájem o četbu a právě v tomto směru jsme mohli kladně hodnotit, že z 265 sledovaných respondentů 163 vyjádřilo svůj zájem o knihu, o četbu různorodého žánru. Vzájemná návaznost mezi oblastmi volnočasových aktivit potvrdila v našem případě oprávněnost předpokladu, že u dětí oblast sportovních aktivit podporuje i další sféry využívání volného času a děti školního věku pociťují nutnost propojení školního a mimoškolního edukačního vlivu. Podstatnou roli zde mají samozřejmě i rodinné vlivy, odpovědnost rodičů za výchovu dětí, protože obecně platí, že rodiče jsou nejdůležitějšími vychovateli. Nedostatek času některých rodin na výchovu dětí je částečně kompenzován, nikoli nahrazován právě volnočasovými aktivitami. V našem výzkumu vzhledem k příznivým společenským podmínkám děti nalézají v nepřímé výchově příznivé klima pro vytváření pozitivních zkušeností ke zdravému životnímu stylu, jednání a chování.

Je zde ještě jeden pozitivní fakt. I když škola a instituce odpovídají pouze za určitou oblast výchovy, rodiče nesou odpovědnost za to a také o tom spolurozhodují, jakou instituci si dítě zvolí. Tím ovlivňují edukační sféru jeho dospívání. Rozsah členění zájmových organizací podílejících se na zájmové činnosti školáků v námi sledované lokalitě potvrzuje, že takové organizace jako je např. Centrum volného času, ale i tradiční organizace Sokola, hasiči a další do života společenského a tím i výchovného nezastupitelně patří.

Ze zjištěných poznatků docházíme ke konstatování, že i naše závěrečná (třetí) hypotéza se potvrdila. Celkem 143 dotazovaných nejenom potvrdilo zájem věnovat se zájmové činnosti i v budoucnosti, ale prokázalo i její bohatou členitost, škálu zájmů

zasahujících do aktivního životního stylu, který zaručuje nejenom duševní, ale i tělesné zdraví. Sport, tanec, kultura, naučná činnost vedle ostatních jsou oblastmi, které si do dalšího života přinesou hluboké děti. Je to pozitivní vklad jejich školního života, kde vedle školy jejich aktivní zájmová činnost vybudovala v jejich myslích i srdcích základ pro moudrého, mravného a zdravého člověka.

5 ZÁVĚR VÝZKUMU A PŘEDKLÁDANÉ PRÁCE

Pro rozvoj zájmové činnosti jsou důležité, kromě individuálního zájmu, také specifické podmínky. Ty vytvářejí vedle prostředí a všeobecně daných zásad, materiální a odborně fundované základny předpoklady pro uspokojování zájmu každého jedince. Univerzální potřeba každého člověka a tedy i dětí mládeže předpokládají nejenom, jak již bylo řečeno, respektování osobních zájmů, ale také určitou souladnost se zájmy společenskými. V našem případě jde o budoucí zaměření k celkovému rozvoji mladých lidí. Nejde zde pouze o sféru oddechu. Tento fenomén má v sobě zakomponován určitý cílový záměr. Musíme však respektovat, že univerzální potřeby člověka a jejich univerzální uspokojování předpokládají respektování zájmu každého jedince do té míry, nakolik je svobodný rozvoj jedince respektován a podporován celospolečenským úsilím.

Jak již bylo řečeno, nedílnou součástí tohoto procesu je kategorie volného času. Volný čas je souladností doby oddechu, tvůrčí činnosti a potencionální souladnosti v rozvoji jak oblasti racionální tak i emocionální a fyzické. Řecká zásada, že ve „zdravém těle zdravý duch“ je principem univerzálního rozvoje. Volný čas pro kreativní činnost předpokládá redukci nutné neúčelnosti a zavedení racionálnosti do naší každodennosti. Sféra zájmové činnosti se musí stát nedílnou součástí naše režimu, kde se prolíná sféra našich povinností a nepovinných zájmových činností. Vytváření ekonomického zajištění formativního rozvoje subjektů v prostředí společenské kooperace umožňuje používat volný čas jako nezbytnou podmínku pro univerzální a svobodný rozvoj člověka. Prezentuje se ve sféře osobní svobody na straně jedné a odpovídající formě kooperace na straně druhé. Člověk v procesu socializace, enkulturace a personalizace se začleňuje do společenských vztahů a výsledkem tohoto procesu je rozvoj lidských sil, humanizace a emancipace demokratického společenského klimatu.

Koncepce edukačního systému vyžaduje potřebnou znalost daného stavu a potřebnou vizi budoucnosti, která je vyjádřena směrem výchovy zaměřené pro budoucnost. Zájmová činnost vede k tomu, aby exulant byl v budoucnosti použitelný a využitelný. Ovládat přítomnost předpokládá připravovat se pro budoucnost. Jaký má volný čas, čas potřebný pro regeneraci a aktivizaci sil člověka význam pro tvůrčí rozvoj sil každého z nás?

Pro náš výzkumný vzorek jsme pro objektivní posouzení stavu zájmové činnosti na základní škole Hluboká nad Vltavou stanovili 3 předpoklady a jejich verifikací jsme pomocí

dotazníkové techniky došli k závěru, že podmínky pro rozsáhlou a obsahově bohatou činnost jsou vysoce příznivé. Prioritu tvoří sportovní zájmová činnost a od ní se odvíjí ostatní obory v oblasti kulturní, zapojení do společenských organizací a dalších činností. Edukanti plně využívají společensky podnětné základny a vlastním kreativním přístupem dokazují, že harmonizace zájmů a osobní ctižádostivost konvenuje s optimálními výsledky a motivační oblastí pro dosažení cíle – být individuálně úspěšný a společensky prospěšný.

Podstatným zjištěním je i v našem výzkumu, že vedle označení základních volnočasových aktivit má meritorní úlohu pedagog. Učitel organizátor a učitel napomáhající, chápající a vedoucí žáky k zodpovědnosti. Interpersonální chování je kromě jiného výsledkem úspěšnosti obou aktérů edukačního procesu. Pedagogické klima třídy a školy opírající se nejenom o pozitivní výsledky vědomostní má o to větší soudržnost, pokud je odrazem i úspěšnosti v oblasti mimoškolní. Zdravý duch školy se rozvíjí v souladnosti všech výchovných činitelů a řešení konfliktů, které mohou vznikat i v tomto případě je řešeno smírnou cestou a plnou odpovědností.

Docházíme tak i k žádoucímu morálnímu vývoji, kdy se posiluje pozitivní vztah žáků k pravidlům a dochází k zvnitřnění pravidel. Škola se stává školou lidskosti a společnosti.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

1. HÁJEK, B., HOFBAUER, B , PÁVKOVÁ, J.: *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-262-0030-7, 240s.
2. HOFBAUER, B.: *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
3. JANOTOVÁ, H. a kol.: *Profesní etika*. Praha: Eurolex Bohemia,s.r.o., 2005, ISBN 80-86861-42-2
4. KREJČÍ, M.: *Uplatnění jógy v resocializačním procesu dětí a mládeže*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1998, ISBN 80-7040-311-X, 205s.
5. KREJČÍ, M.: *Výchova ke zdraví STRATEGIE VÝUKY DUŠEVNÍ HYGIENY ve škole*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2011, ISBN 978-80-7394-262-5, 256s.
6. KREJČÍ, M., BÄUMELTOVÁ, M.: *Týdny zdraví ve škole. České Budějovice*. Jihočeská univerzita, 2001, ISBN 80-7040-507-4, 135s.
7. MERTIN, V.: *Individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 1995, ISBN 80-7178-033-4, 112s.
8. MRŠKOŠ, P.: *Etický kodex a jeho význam pro profesní kompetence v pozici poradce, manažera*. České Budějovice: 2010. Bakalářská práce. JCU PF. Vedoucí práce doc. PhDr. Miroslav Somr, DrSc.
9. NAKONEČNÝ, M.: *Základy psychologie*. Praha: Academia, 1998, ISBN 80-200-0689-3, 590 s.
10. NĚMEC, J. a kol.: *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 2002, ISBN 80-7315-012-3, 120s.

11. PÁVKOVÁ, J. a kol.: *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999, ISBN 80-7178-295-5, 232s.
12. PÁVKOVÁ, J. a kol.: *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002.
13. PRŮCHA, J.: *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2005, ISBN 80-7367-047-X, 481s.
14. PRŮCHA, J.: *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál, 2006, ISBN 80-7178-944-5, 272s.
15. RICH, M. J.: *Discipline and Authority in School and Family*. New York: Lexington Books, 1982, 199s.
16. ŘÍČAN, P.: *Cesta životem*. Praha: Portál, 2006, ISBN 80-7367-124-7, 390s.
17. SPOUSTA, V. a kol.: *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, ISBN 80-210-1007-X, 183s.
18. ŠPAČEK, L., MATHÉ, I.: *Etiketa*. Praha: BB/art s.r.o, 2005, ISBN 80-7341-564-X

USNESENÍ předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.* ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

<http://www.cvcposkolak.webnode.cz/>

<http://www.hluboka.cz/sport>

<http://www.junak.cz/skauting/o-skautingu>

<http://www.obcan.hluboka.cz/node/10>

<http://www.reformy-msmt.cz/>

<http://www.skaut.org/skauting.php?PHPSESSID=b1d6a627064a2eb3903391a3fd54fc85>

<http://www.zs-hluboka.cz/cesky/>

7 PŘÍLOHY

Příloha č.1

Zájmová činnost -dotazník

Chlapec dívka

Věk: do 10let od 11 do 15 let

Druh školy: v místě bydliště dojíždím : do 30 min. do 1 hodiny více

Okruh zájmové činnosti :

Sport (odvětví).....

Kultura (obor)

média(rozhlas, televize,).....

Počítač (hry)

Četba(druh literatury).....

výtvarné umění-obor

Cestování

Jiné odvětví zájmové činnosti:.....

volný čas trávím většinou (s kým ?).....

Zájmová činnost: ve škole

obor zájmové činnosti:.....

v zájmové organizaci.....

Její název a obor mého zájmu:.....

Časový rozsah zájmové činnosti(BĚHEM TÝDNE): do 1 hodiny do 2 hodin více

Kterému z uvedených zájmových činností věnuji nejvíce času:.....(rozsah)-----

Jakých úspěchů jsem v dané oblasti dosáhl:.....

.....

Chtěl bych se některé z dosavadních zájmových činností věnovat i v budoucnu a jaké

.....

Rodiče se o moji zájmovou činnost zajímají a podporují ji: ano pouze někdy ne

Anonymně

Zájmové činnosti
Zájmová činnost - dotazník

Anonymně

Chlapec dívka

Věk: do 10let od 11 do 15 let

Druh školy: v místě bydliště dojíždím : do 30 min. do 1 hodiny více

Okruh zájmové činnosti :

Sport (odvětví) ~~.....~~

Kultura (obor) *k činnosti kulturní*

Média (rozhlas, televize, ..) *na webu školy bankovní, so mi každý*

Počítač (hry) *jestli si můžete přeči budu vyplňovat hry které hraju tak*

Četba (druh literatury) *čtu to co se mi líbí :- so to zahrato víc než*

Výtvarné umění-obor *maloval neumím (a mi sečí) takže stránka :D*

Cestování *cestuju do školy*

Jiné odvětví zájmové činnosti: *nuda*

Volný čas trávím většinou (s kým ?) *s kamarády, s přáteli*

Zájmová činnost: ve škole *přátelství, hodně hraví na mobilu*

obor zájmové činnosti: *informatika*

v zájmové organizaci *řídící organizace*

Její název a obor mého zájmu: *nice*

Časový rozsah zájmové činnosti (BĚHEM TÝDNE): do 1 hodiny do 2 hodin více

Kterému z uvedených zájmových činností věnuji nejvíce času: *do toho si více věnuji* (rozsah)

Jakých úspěchů jsem v dané oblasti dosáhl: *velkých, hodně velkých*
(a čeho jsi dosáhl/a ty)

Chtěl bych se některé z dosavadních zájmových činností věnovat i v budoucnu a jaké:
informatika, psaní

Rodiče se o moji zájmovou činnost zajímají a podporují ji: ano pouze někdy ne